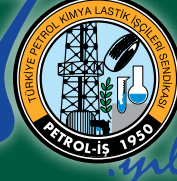

petrol-iş

Kadın

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası Kadın Dergisi

SAYI: 66 EKİM 2021

Petrol-İş'te Toplumsal Cinsiyet Dersleri

**TOPLUMSAL CİNSİYET
DERSLERİNDE ILO 190**

Japon Elektronik İşçisi

Kadınların Tarihine Yolculuk

TRANSİSTÖR KIZLARI

**INDUSTRIALL TÜRKİYE KADIN
AĞI ÇEVİRİMİÇİ TOPLANDI**

Petrol-İş'li Kadınlar Konuşuyor

KADINLAR İÇİN PETROL-İŞ

Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacize Karşı

**ILO'NUN 190 SAYILI SÖZLEŞMESİ
YÜRÜRLÜĞE GİRDİ**

İndustrial 3.Kongresinden Kadın Sesleri

**EŞİTSİZLİKLE MÜCADELE KADIN
İŞÇİLERİN TEMSİLİYLE MÜMKÜN**

KADIN VE EMEK DÜNYASINDAN

4

EŞİTSİZLİK DAHA DA BÜYÜYECEK

6

Sözleşme, Uruguay ve Fiji'den Sonra
Tüm Dünyada Yürürlükte
ILO'NUN 190 SAYILI SÖZLEŞMESİ YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

8

KADIN AJANDASI

10

IndustriAll Kongresi'nden Kadın Sesleri
**EŞİTSİZLİKLE MÜCADELE KADIN İŞÇİLERİN
TEMSİLİYLE MÜMKÜNDÜR**

12

**SAĞLIK: MEME KANSERİ BİLİNÇLENDİRME VE
FARKINDALIK AYI: EKİM**

16

**INDUSTRIALL TÜRKİYE KADIN AĞI
ÇEVİRİMİÇİ TOPLANDI**

17

**KADIN SPORCULARDAN
MADALYA YAĞMURU**

18

2021 Temsilci Eğitimleri'nin İlk Grup Toplumsal Cinsiyet
Dersi Tamamlandı
**TOPLUMSAL CİNSİYET DERSİNDE
ILO 190 VURGUSU**

22

BİLİYOR MUYDUNUZ?

23

Paraşütle Gelen Ölüm, Genç Yaşta Sönen Bir Hayat
ERİBE KARTAL HÜRKUŞ

24

KADINLAR İÇİN PETROL-İŞ

26

**KADINLARDAN ÖYKÜLER
VARIYOLA**

30

DENİZİN GETİRDİKLERİYLE SANAT

34

Japonya'da Elektronik İşçisi Kadınların
Tarihine Yolculuk
TRANSİSTÖR KIZLARI

36

**BİR FİLM BİR ÖYKÜ
EŞİTLİK SAVAŞÇISI**

38

KADIN SİNEMASI

40

DOĞADAN GELEN MUCİZE
BİTKİSEL YAĞLAR - 2

42

Evde Yapabileceğiniz Kolay Malzemeli Tarifler
TÜRKİYE VE DÜNYADAN POPÜLER TARİFLER

44

OKUMA KÖŞESİ

50

MERHABA

Yeni bir sayıyla tekrar karşınızdayız. Bu sayımızda, geçtiğimiz sayıdan beri çalışma yaşamında kadınlara dair gelişmelere, hepimizin hayatını yakından ilgilendiren gündem konularına, kadın işçi tarihinden emek haberlerine ve günlük yaşamımızda kullanabileceğimiz bazı faydalı içeriklere yer vermeye çalıştık.

Pandeminin etkisi istatistiklere belirgin olarak yansımaya başladı. Özellikle istihdam konusunda rakamlar açıkça en olumsuz etkilenen kesimin yine kadınlar olduğunu gösteriyor. Her sayımızda yapmaya çalıştığımız gibi, toplumsal cinsiyet eşitliği ve pandemi arasındaki ilişkiyi gösteren bazı istatistikleri okurlarımız için değerlendirdik.

Dergimizde yer alan konulardan birisi ILO'nun 190 sayılı sözleşmesi. 2019'da ILO tarafından kabul edilen ve bu yıl 25 Haziran'da yürürlüğe giren sözleşme, çalışma yaşamında kadınlar açısından çok önemli bir gelişme. Bu sözleşme, hem ülkemizde, hem dünyada sendikaların başta gelen gündemleri arasında yer almaya başladı. Sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle ilgili habere ek olarak küresel sendikaların ortak olarak hazırladığı ve sözleşmeyle ilgili önemli ve ayırt edici bilgiler içeren broşürün sayfalarını tekrar paylaştık.

Petrol-İş'in de üyesi bulunduğu IndustriAll küresel sendika, üçüncü kongresini 14-15 Eylül 2021 tarihlerinde gerçekleştirdi. Pandemi nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilen kongrede belirlenen yeni yönetimde, üç genel sekreter yardımcısından biri kadın. Kongre boyunca kadın delegelerin konuşmalarını yakından takip ettik ve dergimiz için derledik. Tüm dünyadaki sendikalardan kadınların ortak sesi olması bakımından kongrenin önemli etkisi oldu. Dört yıllık eylem planında da kadınlara dair önemli kararlar yer alıyor. Ayrıntılar ilgili haberimizde.

30 Eylül 2021 tarihinde gerçekleştiren ve IndustriAll üyesi sendikalarda toplumsal cinsiyet çalışmaları yürüten uzmanların katıldığı; sendikalarda toplumsal cinsiyet faaliyetleriyle kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yürütülen çalışmaların paylaşıldığı, önümüzdeki döneme ilişkin ortak eylem kararlarının alındığı IndustriAll Türkiye Kadın Ağı toplantısının ayrıntıları sayfalarımızda.

Elektronik sektörünün gelişiminde devrim niteliğinde bir buluş sayılan transistörlerin üretimiyle başlayan elektronik savaşlarında, kadın işçilerin önemli bir rol oynadığını biliyor muydunuz? Önce ABD'de başlayan daha sonra Japonya'nın girdiği transistörlü cihaz sektöründe küçük ve hassas elleriyle üretimi arttıran Japonya'daki kadın işçilere "Transistör Kızları" adı verilmiş. Dönemin koşullarını tanımamıza olanak sağlayan transistör kızlarının öyküsünü keyifle okumanızı umuyoruz.

Türkiye'nin ilk havacılık şehidi kadın, aynı zamanda ünlü uçak yapımcısı Vechi Hürkuş'un yeğeni olan Eribe Kartal Hürkuş'un 18 yıllık kısacık hayatında kadın havacılar için büyük önem taşıyan çabasını, adının tarih sayfalarında unutulmaması adına tekrar hatırlatmak istedik.

Kadın sporcularımızın son dönemde gösterdiği başarılar, sporda kadınların daha aktif hale geldiklerini, toplumsal cinsiyet kalıplarının aşılmasında daha çok çaba harcadıklarını gösteriyor. Son dönemlerde başarılar elde eden, ülkemize kupalar ve madalyalar kazandıran bu öncü kadınları biz de tekrar tebrik ediyoruz, dergimizin yeni sayısında onları ve başarı öykülerini yakından tanıyalım dedik.

Kadın ajandası, sağlık ve yemek sayfaları, okuma köşesi, kadın öykümüz, sinema sayfamız ve Bilge Kız yine yepyeni ve ilginç içerikleriyle yeni sayımızda olacak.

kadın

Yerel Süreli Yayın

Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.

Üç ayda bir yayınlanır

Ekim 2021'de basılmıştır.

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu

Süleyman Akyüz / Genel Başkan

Salih Akduman / Genel Sekreter

Erhan Yakışan / Genel Mali Sekreter

Niyazi Recepkethüda / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Ünal Akbulut / Genel Yönetim Sekreteri

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası adına Sahibi: Süleyman Akyüz, Genel Başkan Sorumlu yazı işleri müdürü: Salih Akduman, Genel Sekreter

Genel Yayın Yönetmeni

Selgin Zirhli Kaplan

Tasarım & Uygulama

Petrol-İş Kadın Servisi

İdare Yeri:

Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 23 Altunizade 81180 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)

Faks: (0216) 474 98 67

Baskı: VEFA BASKI SAN ve TİC. LTD ŞTİ.

Altınşehir, Şahintepe Mahallesi, Eski İstanbul Cad. No: 206/A Başakşehir/İstanbul

www.petrol-is.org.tr/kadindergisi

kadin@petrol-is.org.tr

www.facebook.com/petroliskadindergisi

twitter.com/PetrolisKadin

Senaristlerden "Mesleki Cinsiyet Ayrımcılığı" Raporu

Senaryo ve Diyalog Yazarı Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği'nin (SenaristBir) bünyesinde çalışma yürüten Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, sinema dünyasında kadın senaristlerin uğradığı ayrımcılığı konu alan bir rapor yayınladı.

Senaryo yazarı kadınların katıldığı bir anket çalışmasıyla sektörde yaşanan cinsiyet ayrımcılığı uygulamaları açığa çıkarıldı.

101 kadın senariste 28 soru sorularak hazırlanan anketin amacı, senaristlerin kadın oldukları için ayrımcılığa uğrayıp uğramadıklarını ortaya çıkartmaktı.

Anket sonucu ortaya çıkan gerçeklerden birisi, senaryo yazarı kadınların yüzde 78'inin hakkı olan ücreti talep edemiyor olduğu. "Çalıştığınız işlerde kadın olmaktan ötürü cinsi-

yet ayrımcılığına maruz kaldığınızı düşünüyor musunuz?" sorusuna evet diyenlerin oranı yüzde 64. "Eşit pozisyonda çalıştığınız erkeklerden daha düşük ücret aldığınız ya da aldığınızı düşündüğünüz oldu mu?" sorusunu ise kadın senaristlerin yüzde 46'sı evet şeklinde cevaplamış.

Katılımcıların % 47.5'i herhangi bir senaryo çalışması sırasında, yönetici konumundaki (yapımcı, yönetmen, başyazar vb.) bir erkeğin fiziksel, sözlü, psikolojik ya da yazılı/dijital tacizine maruz kaldığını ifade etmiş. Ayrıca, bir senaryo çalışması sırasında işini nasıl yapması, nasıl düşünmesi, kendini nasıl ifade etmesi, nasıl görünmesi, hayatı nasıl yaşaması gerektiği gibi konularda bir erkeğin müdahalesine maruz kalan ve bu yolla üstünde iktidar kurmaya çalışıldığını hissedilen katılımcıların yüzdesi % 70.3.

Raporda bunun gibi pek çok soruya verilen cevaplar, sektörün cinsiyetçi yapısını göstermesi bakımından önemli. Raporun tamamına <https://www.senaristbir.org.tr/detay/senaristbir-cek-kadin-senaristler-mesleki-cinsiyet-ayrimciligi-raporu> bağlantısından erişilebilir.

Kadın İşçi "Eşit İşe Eşit Ücret" Davasını Kazandı

Bursa'da bir dokuma fabrikasında çalışan bir kadın işçi, devececi* olarak çalışan ve kendisiyle aynı işi yapan erkek işçilerin daha fazla ücret aldıklarını belirterek mahkemeye başvurdu. Öncesinde, kadın işçilerin erkek işçilerden daha az ücret aldığını belirterek iş akdini feshetti. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24/II-e maddesi eşit işlem borcunun ihlal edilmesi anlamı-

na gelip işçiye haklı fesih yetkisi verir: "Madde 24 - Süresi belirli olsun veya olmasın işçi, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemezsizin feshedebilir: ... II. Ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri: ... e) İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse, ..."

İş Mahkemesi'ne başvuran kadın işçi, işvereni ücret konusunda cinsiyet ayrımcılığıyla suçlayarak 4 aylık ücreti tutarında tazminat talebinde bulundu. İşverenin eşit işlem borcuna aykırı davranışından dolayı iş akdini haklı sebeple feshettiğini ileri sürerek kıdem tazminatı, yıllık izin ücreti, ücret farkı ile eşit işlem borcuna aykırılık tazminatının davalıdan tahsilini talep etti. İş Mahkemesi'nin davanın kısmen kabulüne hükmederek sadece yıllık izin ücreti alacağını tahsiline, diğer taleplerin reddine karar vermesi üzerine dava temyiz yoluyla Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'ne geçti. Emsal niteli-

ğinde bir karar veren 9. Hukuk Dairesi, eşit davranma ilkesinin tüm hukuk alanında geçerli olduğunu, iş hukuku bakımından işverene işyerinde çalışan işçiler arasında haklı ve objektif bir neden olmadıkça farklı davranmama borcu yüklediğine dikkat çekti. "Dosya kapsamına göre davacı işçiye işyerinde çalışan diğer devececilere kıyasla daha az ücret ödendiği konusunda tartışma yoktur." denilerek "Dosyadaki mevcut delil durumuna göre davacı cinsiyet ayrımcılığı yönündeki iddiasını kanıtlamamış ise de işverenin eşit işe eşit ücret ödememesi eşit işlem borcunun ihlali niteliğindedir ve ayrımcılık tazminatının koşulları oluşmuştur." kararı verildi. Bütün talepleri kabul edilen kadın işçinin kazandığı dava, bundan sonraki davalar için emsal niteliği taşıyor.

*Dokumacılıkta çözgü ipliğini saran makineyi işleten işçi.

Nobel ödülleri etnik veya cinsiyet kotası uygulamama kararı

2021'de Nobel Ödülü Verilenlerden Sadece Biri Kadın

Her yıl edebiyat, fizik, kimya, barış, fizyoloji ve tıp branşlarında başarılı olanlara layık görülen Nobel ödülleri veren kurum, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi bu sene etnik veya cinsiyete dayalı herhangi bir kota uygulamayacağı kararı aldı.

2021 yılında ödül alanlar arasında on iki erkeğe karşılık yalnızca bir kadın bulunuyor. Nobel Barış Ödülü'nü Rus gazeteci Dmitry Muratov'la birlikte kazanan Filipinli gazeteci Maria Ressa.

1901 yılında verilmeye başlandığından beri, ödüllerin sadece yüzde 6.2'si, yani 59'u kadınlara verildi.

İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi Genel Sekreteri Göran Hansson, adaylık süreciyle ilgili yapacakları değişikliği açıkladı. Hansson, Fransa kökenli büyük haber ajansı AFP'ye verdiği demeçte şu açıklamayı yaptı:

"Kazananlar arasında çok az kadın bulunması üzücü. Bu toplumdaki eşitsizliğin yıllardır devam ettiğini gösteriyor. Cinsiyete veya etnik

kökene göre adaylık kotası olmamasına karar verdik. Çünkü onlar en önemli keşifleri yapıyorlar ve bu cinsiyete ya da etnik kökenle ilgili değil. Bu karar Alfred Nobel'in son isteğiyle de aynı ruhu paylaşıyor".

Gazeteci ve bir medya kuruluşunun ortağı olan Maria Ressa, Rus meslektaşı Dmitry Muratov'la birlikte "demokrasi ve kalıcı barışın ön koşulu olan ifade özgürlüğünü koruma çabalarından dolayı" ödüle layık görüldü.

Filipinli gazeteci Maria Ressa 2021'de Nobel ödülü alan tek kadın oldu

Alman Sendikalar Birliği'nden Koalisyon Partilerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Öneriler

Almanya'nın en büyük sendika konfederasyonlarından biri olan Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) kadın birimi, Almanya'da yeni yapılan seçimlerden sonra koalisyon görüşme-

leri devam ederken, partilere, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik önerilerde bulunmaya devam ediyor. DGB'li Kadınlar imzasıyla iletilen talepler, bakım hizmetlerinden eşit ücrete kadar pek çok konuyu kapsıyor.

DGB'li Kadınlar, partilerin çalışma yaşamı, siyaset ve toplumda kadına bakışlarını inceleyerek koalisyon öncesi baskı oluşturmaya çalışıyor. Bu şekilde partilerin programlarında sendikalı kadınların sorunlarına daha fazla yer verilmesi hedefleniyor.

DGB'nin partilerden beklentileri şu şekilde sıralandı:

- I. Ev işleri ve bakım hizmetlerinin yeniden paylaşılması.
- II. Kadınların çalışma yaşamına eşit katılımı
- III. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı emeklilik politikası
- IV. Aileler ve bekar ebeveynler için eşlere yönelik adil vergilendirme
- V. Kadına yönelik şiddetle kararlı ve etkili bir şekilde mücadele edilmesi
- VI. Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bütçe, finans ve yatırım politikası.

EŞİTSİZLİK DAHA DA BÜYÜYECEK

Covid-19 pandemisi, tüm dünyada kadınlarla erkekler arasında var olan eşitsizlikleri daha da arttırdı. Toplumsal cinsiyet eşitliğine giden yol, hedefinden biraz daha uzaklaştı. Eşitsizliklere ek olarak, hem iş yaşamında hem toplumsal yaşamda kadınların yükü de orantısız olarak arttırdı. Ayrıca, pandemi-den en olumsuz etkilenen sektörler, kadınların yoğunlukta çalıştığı sektörler olduğu için, ekonomik olarak da telafi edilmesi güç kayıplar söz konusu. Pandemi döneminin iç yüzünü gösteren bazı raporlar, sorunun farklı yönlerini görmemizi sağlıyor, işte bu raporlardan bazıları.

Pandemi döneminde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin daha da arttığını ortaya koyan raporların başında Dünya Ekonomik Forumu'nun her yıl yayınladığı ve kadın-erkek eşitliğinin farklı yönleriyle ölçüldüğü Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu geliyor. 2021 yılının raporuna göre, kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizlik daha da arttı.

Bunun başlıca sebepleri, pandemi-den en çok kadınların yoğun olarak çalıştığı işkollarının olumsuz etkilenmesi. İkincisi, pandemi nedeniyle ev işleriyle bakım hizmetlerinin dışardan alınamaması nedeniyle kadınların iş yükünün artması. Pandemi döneminde, kadınların zaten düşük olan işgücüne katılımı daha da geriledi, kadınlarda yoksullaşma oranı arttı.

Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu 2021'e göre, tüm dünyada kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizliğin kapanması 135.6 yılda gerçekleşecek.

Ekonomik katılım ve fırsat eşitliği bakımından cinsiyetler arasındaki eşitsizlik en büyük uçurumlardan biri. Bu kategoride eşitsizlik ise küresel olarak 267.6 yılda kapanacak.

Ekonomik katılım ve fırsat eşitliğinde cinsiyetler arasındaki bu büyük farkın en önemli sebeplerinden birisi, gelir eşitsizliğidir. Her ne kadar vasıflı işlerde kadınların oranı giderek artıyor ve ücret eşitsizliği kısmen de olsa kapanıyor olsa da, kadınlarla erkeklerin gelirleri arasındaki dengesizlik devam ediyor. Yöneticilik ve liderlik pozisyonlarında kadınların sadece

% 27 oranında temsil edilmesi de bu eşitsizliği artıran etmenlerden birisi.

Küresel olarak değerler böyleyken, bazı ülkelerde işgücüne katılım konusundaki cinsiyet eşitsizliği daha da artmış durumda. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "Dünya Sosyal Güvenlik Raporu 2020-22" raporuna göre, tüm dünyada 4 milyarı aşkın çalışan, sosyal korumadan yoksun. Rapora göre, küresel salgınla mücadele sırasında, yüksek ve düşük gelirli ülkeler arasındaki açık daha da derinleşti, tüm insanların ihtiyaç duyduğu sosyal koruma yeterince ve adil bir şekilde sağlanamadı.

Sosyal güvenlik, başta yaşlılık olmak üzere, işsizlik, hastalık, malul olma durumu, yaralanma, doğum, ailede

gelir getiren kişinin ölümü gibi durumlarda kişinin sağlık hizmetlerine erişimini ve gelir güvencesi elde etmesi anlamına geliyor.

Tüm dünyadaki sosyal güvenlik sistemlerinde en son gelişmelerin özeti veren rapor, COVID-19 pandemisinin etkilerini de ele alıyor. Raporda ayrıca sosyal güvenlik açıkları da tespit ediliyor, önümüzdeki döneme ilişkin politika önerilerinde bulunuluyor.

Rapora göre, bulunduğumuz dönemde, dünya nüfusunun yüzde 53'ünü oluşturan 4,1 milyar insan ulusal sosyal güvenlik sistemlerinden hiçbir gelir güvencesine sahip değil. Dünya nüfusunun sadece %47'si etkin olarak en az bir sosyal güvenlik yardımından yararlanıyor.

Raporda ayrıca bölgesel eşitsizliklere de değiniliyor. Örneğin, dünyada en geniş sosyal güvenlik kapsamına sahip bölge olan Avrupa ve Orta Asya'da insanların % 84'ü en az bir yardım kapsamında bulunuyor.

İkinci sırada, % 64.3 oranıyla Amerika kıtaları geliyor ve küresel ortalamasının üzerinde yer alıyor. Asya-Pasifik (% 44), Arap Ülkeleri (% 40) ve Afrika'da (%17,4) belirgin açıklar bulunuyor.

Çalışma çağındaki nüfusun sadece yüzde 30.6'sı yasal olarak çocuk ve aile yardımlarından yaşlılık aylığına kadar çok çeşitli yardımlar içeren kapsamlı sosyal güvenlik sistemlerinden yararlanabiliyor. Kadınlar, erkeklerden yüzde 8'lik farkla gerideler. Bu rakamlara göre, tüm dünyada 4 milyara yakın insan ya hiç sosyal güvenlik yardımı almıyor ya da kısmen alıyor.

Bazı ülkeler, analık kapsamı ve doğumdan dolayı elde edilen haklar konusunda çok ileri seviyede olsa da, hâlâ pek çok ülkede doğum yapan kadınların herhangi bir desteğe sahip olmadığı bilinen bir gerçek. Tüm dünyada, yeni doğum yapan kadınların sadece yüzde 44.9'u nakit analık yardımından yararlanıyor.

Dünyada en çok yararlanan sosyal güvenlik uygulamalarından biri olan emeklilik aylığı, küresel ölçekte yaşlıların yüzde 77.5'ine sağlanmaktadır. Bununla birlikte, bölgeler arasında, kırsal ve kentsel alanlar ve kadınlar ile erkekler arasında büyük farklılıklar devam etmektedir.

Yaşlılar için emekli maaşları ve diğer yardımlar için yapılan harcamalar, yine bölgeler arasında büyük farklılıklar göstermekle birlikte, GSYİH'nın

(Gayri Safi Yurt İçi Hasıla) ortalama yüzde 7'sini oluşturmaktadır.

Sosyal güvenlik yardımlarının yeterliliği, özellikle düşük ücretli işlerde ve çoğunlukla güvencesiz işlerde çalışan kadınlar için özellikle önem kazanıyor. Bazı ülkelerde bu haklar sağlanmış olsa da, dünyanın büyük bir bölümünde ailede, toplumda, ekonomide toplumsal cinsiyet eşitsizliği varlığını koruyor. Kadınların çoğu, aile işçisi olarak ya da bakım işlerinde ücretsiz işlerde çalışıyor. Pek çok yerde kadınlarla erkekler arasındaki ücret uçurumu varlığını sürdürüyor. Tüm bu eşitsizlikler, kadınların sosyal güvenlik sistemlerine erişimini engelliyor, onları erkeklere oranla daha korumasız hale getiriyor.

Covid-19 pandemisinin yarattığı krizde kadınlar istihdam kaybı bakımından erkeklere oranla daha olumsuz etkilendiler. Ücretsiz işlerin daha da yoğunlaşması sonucu işgücünden daha fazla ayrılmak zorunda kaldılar. Son yıllarda toplumsal cinsiyet eşitliğinde elde edilen kazanımlardan bazıları tersine çevriliyor. Önümüzdeki dönemde, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin daha da büyümesi bekleniyor. ■

Sözleşme, Uruguay ve Fiji'den sonra tüm dünyada yürürlükte

ILO'nun 190 Sayılı Sözleşmesi Yürürlüğe Girdi

İki sene önce, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 10-21 Haziran 2019 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirdiği Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 108. oturumunda kabul edilen 190 Sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi", onaylandığı tarihten iki sene sonra 25 Haziran 2021'de yürürlüğe girdi. Sözleşmeyi bu güne dek sekiz ülke imzaladı, ikisinde yürürlüğe girdi.

İşyerinde şiddet ve tacize karşı ilk uluslararası sözleşme olan ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 10-21 Haziran 2019'da İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirdiği Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 108. oturumunda kabul edilen 190 Sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi" onaylandığı tarihten iki sene sonra 25 Haziran 2021 tarihinde yürürlüğe girdi.

Alışılmış şiddet ve taciz tanımlarından farklı olarak, çalışma yaşamında şiddet ve taciz denildiğinde sanal ortamları, işyerlerini, ev ve iş arasında yapılan ulaşımı, işçilerin dinlenme, yemek, sağlık için buldukları ortamları, sosyal etkinlikler için bir araya geldikleri mekânları dahil eden ILO'nun 190 Sayılı sözleşmesinin yürürlüğe girmesi için iki ülkede yürürlüğe girmesi bekleniyordu.

Türkiye dahil pek çok ülkenin henüz imzalamadığı sözleşme, 8 ülke tarafından onaylandı, ikisinde yürürlüğe girdi.

Sözleşmeyi ilk imzalayan ülke Uruguay oldu. Sözleşme, Uruguay tarafından 12 Haziran 2020'de imzalandı, 12 Haziran 2021'de yürürlüğe girdi.

ILO'nun 190 sayılı sözleşmesi, 25 Haziran 2020 tarihinde ikinci olarak imzalayan Fiji'de 25 Haziran 2021 tarihinden beri yürürlükte bulunuyor.

İmzalandığı tarihten bir yıl sonra yürürlüğe giren sözleşmeyi imzalayan ülkeler ve yürürlüğe gireceği tarihler sırasıyla şöyle: Namibia (1 Aralık 2021), Arjantin (23 Şubat 2022), Somali (8 Mart 2022), Ekvador (19 Mayıs 2022), Yunanistan (30 Ağustos 2022), Mauritius (1 Temmuz 2022).

Geçtiğimiz aylarda kadına yönelik şiddetle mücadelede çok güçlü dayanaklardan biri olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilen Türkiye'nin sözleşmeyi imzalayıp imzalamayacağı konusunda henüz resmi bir açıklama yapılmadı.

Kabul edildiği Haziran 2019'dan beri hem Türkiye'de hem dünyada sendikaların gündeminde önemli yer tutan ILO'nun 190 Sayılı sözleşmesinin ülkemizde imzalanması için önümüzdeki dönemde hem ulusal platformlarda hem uluslararası alanda, ağırlıklı olarak sendikaların yer alacağı kampanyalar düzenlenmesi bekleniyor.

ILO'nun 190 sayılı sözleşmesi, çalışma yaşamında şiddet ve tacize son vermeyi amaçlayan ilk uluslararası sözleşme.

Sözleşmede, işyerinde şiddet ve taciz denildiğinde, işyeri olarak kastedilen alanın tanımı genişletiliyor. İşyeri olarak sayılan alan, sadece fiziki işyeri değil, çalışma yaşamının sürdürüldüğü tüm ortamlar kastedilmektedir. Çalışanın ücret aldığı, dinlenme molası verdiği veya yemek yediği veya sıhhi tesisler, yıkanma ve kıyafet değiştirme yerlerini kullandığı yerlerde, işle ilgili geziler, seyahat, eğitim, etkinlikler veya sosyal faaliyetler sırasında; bilgi ve iletişim teknolojileri tarafından sağlananlar dahil, işle ilgili iletişimler yoluyla; işveren tarafından sağlanan konaklama biriminde ve işe gidip gelirken bindiği ulaşım aracı işyeri olarak kabul ediliyor.

Sözleşmenin en önemli maddelerinden birisi ise, ev içi şiddet, aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir işçi sağlığı ve iş güvenliği meselesi olarak kabul edilmesidir. Buna göre, işverenler, sendikalarla görüşerek şiddet ve tacizi önlemek için önlemler alacak ve buna uygun işyeri politikaları geliştirecek.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ ILO'NUN 190 SAYILI "ÇALIŞMA YAŞAMINDA ŞİDDET VE TACİZİN ÖNLENMESİ" SÖZLEŞMESİ

İNSAN YAŞAMINI DEĞİŞTİREBİLİR!

Çalışma yaşamında şiddet ve taciz, sanal ortamlar, işyerlerinde, evden işe giderken ya da gelirken, işçilerin dinlendikleri, yemek yedikleri, sağlık ihtiyaçlarını giderdikleri mekanlarda, ya da sosyal etkinlikler için bir araya geldikleri ortamlar gibi her yerde gerçekleşebilir.

BUNU DURDURABİLİRİZ!

2019 yılının Haziran ayında, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO, çığır açıcı uluslararası bir araç olan 190 Sayılı Sözleşme ve 206 sayılı Tavsiye Kararı'nı kabul ederek çalışma yaşamında şiddet ve tacize son vermek üzere önemli bir adım attı.

Bu yeni Sözleşme, iş akdinin türünden bağımsız olarak, stajyerler, çıraklar, eğitim görenler, işini kaybedenler, gönüllüler ve iş arayanlar olmak üzere tüm çalışanları korumaktadır. Sözleşme:

- **Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet güçlü bir şekilde atıfta bulunmaktadır.**
- Kadınların iş yaşamındaki şiddet ve tacizden orantısız şekilde etkilendiğinin altını çizmektedir.
- Sözleşme aynı zamanda kamu ve özel, kırsal ve kentsel, kayıtlı ve kayıtsız ekonomi olmak üzere tüm sektörleri kapsamaktadır.
- Kapsamı sadece fiziki işyerinden ötede geniş bir çalışma yaşamıdır.
- 190 sayılı sözleşme hiç bir çalışan grubunu istisna kılmamıştır.

190 SAYILI SÖZLEŞME NEDEN ÖNEMLİ?

- Çalışma yaşamında şiddet ve tacize izin verilemeyeceği açıkça ifade edilmektedir.
- Sözleşme, çalışma yaşamında şiddet ve tacize son veremeyi amaçlayan ilk uluslararası standarttır.
- Herkesin şiddet ve tacizden arınmış bir çalışma yaşamı hakkına sahip olduğunu kabul etmektedir.
- Sözleşme, ulusal yasalardaki mevcut boşlukları kapsayacaktır.

DAVRANIŞLARI DEĞİŞTİRMEK VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ TEŞVİK ETMEK

Çalışma yaşamında hepimiz - hükümetler, işverenler ve işçiler - karşılıklı saygı ve insan onuruna dayanan bir çalışma kültürü sağlama ve sürdürme rolünü üstlenmekteyiz.

- Sözleşme, çalışma yaşamında ayrımcılık ve eşitsizlikle mücadele için anlamlı bir araç durumundadır.
- Sözleşme, hükümetlerin, kadınlar, göçmenler, engelliler ve ırk, etnik köken, yerel statü, cinsel yönelim ve cinsel kimlik gibi çoklu ve kesişen kimlikleri kapsamakta ve herkes için istihdam ve mesleki alanda eşitlik ve ayrım gözetmeme hakkını sağlayan yasal düzenlemeleri kabul edeceğini belirtmektedir.
- Sözleşmede belirtilen işyeri risk değerlendirmeleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz oluşumunu artıran toplumsal cinsiyet, kültürel ve sosyal normlar gibi faktörleri göz önünde bulundurarak davranışları değiştirmekte de yardımcı olabilecektir.
- 190 Sayılı Sözleşme ayrıca, ilk kez, **ev içi şiddet**, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yanı sıra **istihdamı da etkileyen bir unsur olarak** ele almaktadır.

ŞİDDET VE TACİZ NEDİR?

- Şiddet ve taciz, fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik olarak zarar vermeyi amaçlayan, bunlarla neticelenen veya bununla neticelenmesi muhtemel olan, bir defaya mahsus veya tekrarlanan, bir dizi kabul edilemez davranış ve uygulamaları veya tehditleri ifade eder.
- Şiddet ve taciz, fiziksel istismardan daha fazladır. Cinsel taciz, sözlü ve duygusal istismar, zorbalık, mobbing, tehdit ve takip şeklinde olabilir. Kaynakların reddedilmesi veya hizmetlere erişimi gibi diğer özgürlüklerden yoksunluklar da şiddet biçimleridir.
- Sorumlular, işverenler, yöneticiler, denetçiler, çalışma arkadaşları, meslektaşları yanı sıra müşteriler, işverenin yakınları ya da arkadaşları ve hizmet sağlayıcılar gibi üçüncü taraflar da olabilir.
- Şiddet, hem kadınları hem de erkekleri etkilemektedir, ancak kadınlar daha orantısız bir şiddete maruz kalmaktadır.
- Cinsiyetinden veya cinsel tercihinden dolayı bir kişiye yöneltilen şiddete toplumsal cinsiyete dayalı şiddet denir.
- Her üç kadın veya genç kıza da birinin, ekonomik durumlarına bakılmaksızın, yaşamları boyunca şiddete maruz kaldığı bilinmektedir.

190 SAYILI SÖZLEŞME VE SENDİKALAR - YENİ SÖZLEŞME BİZİM ARACIMIZ VE ONU KULLANMALIYIZ!

190 Sayılı Sözleşme'ye göre:

- Ev içi de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin temel meselelerinden biri olarak gündeme alınmalıdır.
- İşverenlerin, sendikalarla işbirliği ederek, şiddet ve tacizi önlemek için önlemler almaları ve işyeri politikaları geliştirmeleri gerekmektedir.
- Devletlere, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de dahil olmak üzere, sendikalarla çalışma yaşamında şiddet ve taciz eğitimi ve kaynaklar sağlama zorunluluğu getirmektedir.

190 Sayılı Sözleşme, iki ILO üyesi devlet tarafından onaylandıktan 12 ay sonra yürürlüğe girecektir. Ancak sendikaların onay için beklentileri gerekmez; biz bu aracı halihazırda işçilerin yaşamlarını değiştirmek için kullanmalıyız.

190 Sayılı Sözleşme, sendikaların ve diğer paydaşların çalışma yaşamında şiddet ve tacize mücadelelerine bir ivme kazandırmaktadır!

BU OLANAĞI KULLANALIM!

Hükümetleri 190 Sayılı Sözleşmeyi onaylamaya çağırırken, yapmaları gerekenler şu şekilde sıralanabilir:

- **Kampanyalar ve toplu sözleşme yoluyla ayrımcılık yapmamayı ve eşitliği teşvik edebiliriz.**
- **Üyelerimizi çalışma yaşamındaki şiddet ve tacizin ne olduğu konusunda eğitebiliriz.**
- **Üyeler arasında 190 Sayılı Sözleşme ve önemi konusunda farkındalığı arttırabiliriz.** 190 Sayılı Sözleşme, milyonlarca işçinin daha güvenli bir çalışma ortamına sahip olmasına yardımcı olacak ve özellikle toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olmak üzere, her türlü şiddet ve tacizi ortadan kaldırmak için yaşamları değiştirebilecek bir sözleşmedir.
- **Toplu iş sözleşmelerine, 190 Sayılı Sözleşme ve 206 sayılı Tavsiye Kararı'nı kullanarak toplumsal cinsiyet eşitliği dilini dahil edebiliriz.**
- **İşçi sağlığı ve iş güvenliği politikalarının şiddet ve tacizi ve daha özgün olarak toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti içermediğinden emin olmak için işverenlerle beraber çalışabiliriz.**
- **Küresel sendika federasyonlarının çalışma yaşamında şiddete ve tacize karşı mücadele araçlarını (190 Sayılı Sözleşme ve 206 Sayılı Tavsiye Kararı) esas alan bir dille küresel çerçevede sözleşme müzakerelerinde çalışmasını destekleyebiliriz.**

190 SAYILI
SÖZLEŞME 190

190 SAYILI SÖZLEŞME'NİN ONAYLANMASI İÇİN YÜRÜTÜLEN KAMPANYAYA KATILALIM!

Sendikalar olarak, bu Sözleşmenin kağıt üzerinde kalmaması ve hayata geçirilmesi için önemli bir rolümüz bulunmaktadır.

Hükümetlerin Sözleşmeyi onaylaması ve ulusal yasalarının bir parçası haline getirmesi için birlikte çalışmamız gerekiyor.

SENDİKALAR NE YAPABİLİR?

- Sendikalar, üyelerine eğitim verebilir ve toplum genelinde farkındalığı arttırabilir;
- her ülkede 190 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması için etkin kampanyalar düzenleyebilir;
- çalışma yaşamında şiddet ve taciz konusunda harekete geçebilir; işyerinde şiddet ve tacizi ortadan kaldırmak için diğer sendikalar, ulusal konfederasyonlar, STK'lar ve özellikle kadın hakları grupları ile birliktelik ve işbirliği kurabilir;
- sözleşmenin onaylanmasını savunan yapılar geliştirebilir.

Daha fazla kampanya materyaline aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

UNI GLOBAL UNION www.breakingthecircle.org

PSI www.publicservicesinternational.org/campaigns/stop-gender-based-violence-at-work?id=5676&lang=en

IUF www.iuf.org/show.php?lang=en&tid=82

IDWF www.idwfted.org/en/campaigns/c190

INDUSTRIALL www.industrial-union.org/women-0

IFJ www.ifj.org/what/gender-equality.html

Hazırlayan: Elif Ülker

Mary Frances Kennedy Fisher

3 Temmuz 1908

Amerikalı yemek yazarı, Brillat-Savarin'in yazdığı Lezzet Fizyolojisi'nin çevirisi dahil 27 kitap yazan Mary Frances Kennedy Fisher, yaygın olarak kullandığı adıyla M.F.K. Fisher, dünyaya geldi. Fisher iyi yemek yemenin "yaşam sanatlarından" sadece biri olduğuna inandı ve hayatı boyunca bu konuyu araştırdı. Bu özelliğinden dolayı Fisher, dünyada sayılı yemek yazarı ikonları arasında yer alıyor. (Ölüm: 22 Haziran 1992)

Amandine Aurore Lucile Dupin

1 Temmuz 1804

Fransız yazar ve romancı, fikirleriyle döneminin kadın öncülerinden biri sayılan Amandine Aurore Lucile Dupin, yaygın olarak bilinen adıyla George Sand, dünyaya geldi. Dupin, dünya çapında ünlenecek ilk kadın yazar olarak biliniyor. (Ölüm: 8 Haziran 1876)

13 Eylül 1819

Alman piyanist, besteci ve piyano eğitimcisi Clara Josephine Schumann dünyaya geldi. 61 yıllık piyano kariyeri boyunca pek çok piyano eseri besteledi. Alman besteci Robert Schumann ile evlenmeden önce Clara Wieck adıyla ünlenmişti. (Ölüm: 20 Mayıs 1896)

Şükufe Nihal Başar

24 Eylül 1973

Türk şair, öğretmen, aktivist Şükufe Nihal Başar hayata veda etti. Türkiye'nin toplumsal değişimler geçirdiği 1919-1960 yılları arasında şiir, öykü ve romanlar yayımlamıştır. (Doğum: 1896)

Clara Josephine Schumann

4 Ağustos 1981

Türkiye'nin ilk kadın profesörlerinden, biyoloji alanındaki çalışmalarıyla tanınan kadın bilimci Fazıla Şevket Giz hayatını kaybetti. Yükseköğrenimini 1927 yılında Amerika'da Mount Holyoke Üniversitesi'nde tamamlayan Giz, temel bilimler alanında araştırması yayımlanan ilk kadın bilim insanı. (Doğum: 1903)

Fazıla Şevket Giz

Dilhan Eryurt

13 Eylül 2012

Astrofizikçi, araştırmaları ile Güneş'in ve yıldızların evrimi çalışmalarına katkıda bulunmuş "güneşi zapteden kadın" lakaplı bilim insanı Dilhan Eryurt hayata gözlerini yumdu. (Doğum: 29 Kasım 1926)

11 EKİM 2012

DÜNYA KIZ ÇOCUKLARI GÜNÜ İLAN EDİLDİ

11 Ekim 2012'de Birleşmiş Milletler tarafından alınan bir kararla, kız çocuklarının cinsiyetlerinden ötürü maruz kaldığı eşitsizlik konusundaki farkındalığın artırılması amacıyla her yıl 11 Ekim gününün "Dünya Kız Çocukları Günü" olarak kutlanmasına karar verildi.

12 EYLÜL 1897

Fransız bilim insanı Irène Joliot-Curie dünyaya geldi. Marie Skłodowska-Curie ve Pierre Curie'nin kızıydı. Irene Curie, eşi Frédéric Joliot-Curie'yle ortak çalışmaları yapay radyoaktivitenin keşfi ile 1935'te Nobel Kimya Ödülü kazandı. (Ölüm: 17 Mart 1956)

Irène Joliot-Curie

20 TEMMUZ 1990

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın milletvekillerinden, İzmirli gazeteci ve şair Tevfik Nevzat Bey'in kızı Benal Nevzat İstar Arıman yaşamını yitirdi. 1921'de Paris Sorbonne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nden mezun olduktan sonra Hilâl-i Ahmer ve Himaye-i Etfal gibi kurumlarda sosyal faaliyetlerde bulundu. Kadınların ilk kez oy kullandığı 8 Şubat 1935 tarihli TBMM 5. Dönem seçimlerinde Meclise giren on yedi kadın milletvekilinden biriydi. Latin alfabesinin yaygınlaşması ve öğrenilmesi için yaptığı çalışmalarla da bilinen Benal Nevzat İstar Arıman, 16 yıl milletvekilliği yaptı. (Doğum: 1903)

Benal Nevzat İstar Arıman

Mary Macarthur

13 Ağustos 1880

İskoç kökenli oy hakkı savunucusu Mary Macarthur dünyaya geldi. Bir dönem Kadın Sendikaları Birliği'nin genel sekreterliğini yapan Macarthur, aynı zamanda Ulusal Kadın İşçiler Federasyonu'nun ve Ulusal Sömürü Karşıtları Birliği'nin kurucuları arasındaydı. (Ölüm: 1 Ocak 1921)

ADIL BİR GELECEK İÇİN BİRLEŞTİK

INDUSTRIALL KÜRESEL SENDİKA 3. KONGRE 14-15 Eylül 2021

IndustriALL Kongresi'nden Kadın Sesleri

"EŞİTSİZLİKLE MÜCADELE KADIN İŞÇİLERİN TEMSİLİYLE MÜMKÜNDÜR"

Sendikamız Petrol-İş'in de üyesi bulunduğu ve tüm dünyada 140 ülkeden yaklaşık 50 milyon işçiyi temsil eden IndustriALL Küresel Sendika, 3. kongresini çevrimiçi olarak 14-15 Eylül 2021 tarihlerinde yaklaşık 700 delegenin katılımıyla "Adil Bir Gelecek İçin Birleştik" şiarıyla gerçekleştirdi. Yeni yönetime seçilen üç genel sekreter yardımcısından birisi kadın. Bir önceki yönetimde görev yapan Kemal Özkan, yeniden genel sekreter yardımcısı seçildi. Kongrede kadınları yakından ilgilendiren gelişmeleri, sendikalardan kadınların taleplerini ve kongreden beklentilerini kendilerinden dinledik.

Selgin Zirhlı Kaplan

140 ülkeden 50 milyon işçiyi temsil eden IndustriALL Küresel Sendika, 14-15 Eylül 2021 tarihlerinde çevrimiçi gerçekleştirdiği 3. kongresinde yeni yönetimini belirledi. Buna göre, başkanlığa Jörg Hofmann, genel sekreterliğe Atle Høie, genel sek-

reter yardımcılıklarına Kemal Özkan, Kan Matsuzaki ve Christine Olivier seçildi. 700 delegenin katılımıyla "Adil Bir Gelecek İçin Birleştik" şiarıyla gerçekleştirilen kongrede delegelerin % 40'ının kadınlardan oluşması koşulunu tüm sendikalar sağladı.

Kongre, IndustriAll'ın her toplantı ve etkinlik öncesi katılımcılara hatırlattığı "IndustriAll Küresel Sendika Toplantı ve Etkinliklerinde Cinsel Taciz Politikası" metninin okunmasıyla başladı.

Kongrenin ilk günü tüzük tartışmalarıyla geçti. Tüzükte, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kotayla ilgili düzenlemelerin de yer aldığı yüz değişiklik içerisinde en çok oy alanların oylandığı kongrede, değişiklikler, oyların üçte iki çoğunluğuyla kabul edilerek kongreye sunuldu. Önerilen değişikliklerin üçte biri, tüzük komitesinin oy birliğiyle kabul edildi. Değişiklik önerileri, Nisan 2021'de toplanan IndustriAll Kadın Komitesi'nin görüştüğü değişikliklerin nihai revize olmuş versiyonu olarak sunuldu. 2019'dan beri yedi kez bir araya gelen tüzük çalışma grubu, Brüksel, Cenevre ve Paris'te olmak üzere üç kez yüzyüze toplantı gerçekleştirdi. Tüzük komitesi, yaptığı açıklamada oy birliğiyle karar verilemeye "liderlik kademelerinde IndustriAll'da

yüzde 40 cinsiyet kotasının uygulanması ve bundan sonraki kongrelerde delegasyonlarda kota olması" kararının tartışılmasını kongreye bıraktı. Kongrede kadın kotası en çok konuşulan konulardan biri oldu.

Prihanani Boenadi, FSPM, Endonezya

Endonezya Metal İşçileri Sendikası'ndan (FSPMI) Prihanani Boenadi, delegelere seslendiği konuşmasında, örgütlerin yapısında kadın oranının artmasının önemine değinerek, yüzde 40 kadın kotası meselesinin Kopenhag kongresinde gündeme geldiğini hatırlattı. Yüzde 40 kadın kotasının ilk önerildiği günden bugüne 8 yıl geçtiğini, artık kabul edilmesinin zamanının geldiğini ifade eden Boenadi sözlerini şöyle sürdürdü: "IndustriAll örgütünün yapısı içerisinde yüzde 40 kadın kotası olmalı. Sadece kadınların toplantı ya da kongrelere katılımı değil, liderlik yapılarına katılımı yüzde 40 oranında olmalı. Bu kararın kabul edilmesi, kadınların katılımı için çok önemli. Bu şekilde, kadınlar karar verme süreçlerine dahil olabilecek. Oylama sırasında yüzde 40 kadın kotası için oy kullanmanızı istiyoruz. Özellikle liderlik konularında kadınların olması önemli. Bu kampanya Kopenhag'daki kurucu kongremizde başlatılmıştı."

Funmilayo Issa, NUTGTW, Nijerya

Daha sonra söz alan Nijerya Ulusal Tekstil, Hazır Giyim ve Dikim İşçileri Sendikası'ndan (NUTGTW) Funmilayo Issa, şöyle konuştu: "Kadınların sendikaya katılımı açısından hakikaten konunun önemli olduğunu bir sendika olarak söylememiz lazım. Sendikalar aynı zamanda kadınlar içindir, kadınlar da sendikalar içindir. Kadınların sendikalar içindeki yeri, sendikayı güçlendirecektir. Kadın sorunları, sen-

dikaların da sorunudur. Güçlü kadınlar, güçlü sendikalar oluşturur. Bu yüzden kadınların katılımının dahil edilmesi çok önemli. Kadın katılımının yüzdesinin bütün örgüt kademelerinde yüzde 40 olması çok önemli. O yüzden herkese çağrıda bulunmak istiyorum. Lütfen toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu sadece kadınlara bırakmayın. Güçlü bir sendika için bunu hepimiz destekleyelim. Bu sayede hepimiz potansiyelimize erişelim. Hem kadınlar için büyük bir fırsat, hem de güçlü bir sendikanın oluşması için önemli. IndustriAll'a çağırım, bu kotayı desteklemesi ve kadınların katılımını her düzeyde arttırması, bütün sendika etkinliklerinde, işyerlerinden başlayarak, her kademedeki kadınların katılımı arttırılmalı. Kadınların yüzde 40 katılımı IndustriAll'da sağlanmalı, bu kongrede kabul edilmeli."

Marli Melo De Nascimento, CNM-CUT, Brezilya

Kongreye Brezilya'nın CNM-CUT federasyonundan katılan Marli Melo De Nascimento, "Tüzük değişikliklerinde gördüğümüz yüzde 40'lık kadın kotası demokratik bir örgüt ve eşitlik için şart. Belki tüzük bu uygulamayı değiştirmeyecek, ama en azından demokrasi kalitesini arttıracak, toplumsal cinsiyet eşitliği yolunda önemli bir adım atılmış olacak. CNM olarak bu konuda ilerlemeler kaydettik. Değişiklikler onaylandığında, azınlıklar da tüzüğün bir parçası olmuş olacak, toplumsal cinsiyet politikamız güçlenecek. İki kişi konuştuğunda biri her zaman kadın olacak, yani kadınların sesi her zaman duyulacak. Üye sendikalarda da değişim yaşanacak, yüzde 40 kadın olması, örgütte ciddi bir değişim anlamına gelecek. Kadınların katılımı için oy kullanılmasını istiyoruz. Kadınların

IndustriAll 3. Kongresi'nde kota uygulamasına dair poster: "Eşitlik olmadan adil bir gelecek olmaz."

bütün karar verme süreçlerine katılımı çok önemli. Bütün kadınlar zaten bu sürecin parçası olmayı bekliyor. Arzumuz, bu tüzük değişikliğinin kabul edilmesidir." dedi.

Jenny Kruschel, CFMEU, Avustralya

Avustralya'nın inşaat, maden ve enerji sektörlerinde örgütlü sendikalarından CFMEU İmalat Bölümü'nden katılan Jenny Kruschel, "Ben kadın hakları ve kadınların her türlü örgüte tam katılımının öneminden bahsetmek istiyorum. Özellikle IndustriAll gibi güçlü bir sendikal örgütte çok önemli. Sözler ve metinler tabii ki önemlidir, ama eylem daha önemlidir." diyerek yüzde 40 kotasının oldukça adil bir rakam olduğunu, bu sayede kadınların sesini duyurabileceğini belirtti. Bu kararın önemli bir karar olduğunu altını çizen Kruschel, "Hepimiz üye olduğumuz sendikalarda kadınlarla ilgili meselelerle uğraşyoruz, temsiliyet ve haklarımızla ilgili sorunlar yaşıyoruz. O yüzden, IndustriAll gibi bir kuruluşun bizim değerlerimizi savunması ve desteklemesi gerekiyor. Bugün hepinizin kadınlardan yana oy kullanmasını rica ediyorum." dedi.

Monica Veloso, CNTM, Brezilya

Brezilya'nın Ulusal Metal İşçileri Konfederasyonu'ndan (CNTM) Monica Veloso, "Bizler, ülkelerimizde adalet ve demokrasinin oluşumuna büyük katkılarda bulduk. Sürdürülebilir gelişim hedefleri arasında toplumsal cinsiyet eşitliği de yer almak-

tadır. IndustriAll, bu konu üzerinde 2016 kongresinde çalışmaya başladı. Yüzde 40 kota uygulamasıyla ilgili bir perspektif benimsedik. "Adil Bir Gelecek İçin Birleştik" sloganını kullanıyoruz. Bugün kadın komitesinin gösterdiği gibi eşitlik olmadan, adil bir gelecek olamaz. Eşitsizlikle mücadele ancak kadınların varlığıyla mümkün olabilir, kadın işçilerin temsiliyetiyle mümkün olabilir. Bu başarılırsa ancak kapsayıcı, demokratik, şeffaf sendikacılıktan söz edebiliriz." şeklinde konuştu.

Nobuko Kesamaru, Temel Sanayi İşçileri Sendikası (JCM), Japonya

Japonya'nın Temel Sanayi İşçileri Sendikaları Federasyonu'ndan (JCM) Nobuko Kesamaru, Japonya'da kadınların sendikalara ve işçi hareketlerine katılımını arttırmak için çaba harcadıklarını belirterek, yüzde 40 kadın kotasını uygulamaya çalıştıklarını ifade etti. JCM olarak yüzde kırk kadın temsiliyetini hem delegelerde hem gözlemcilerde tutturmaya çalıştıklarını ekledi. "Yüzde 40 kadın katılımını zorunlu kılmak bir kota getirmektir. Bazı yerlerde bu mümkün olabilir, ancak IndustriAll'in bütün aktivitelerinde bunu uygulamaya çalışmak erken bir önerge olabilir. Benim üye olduğum yerde kadın oranı yüzde 11 ve Japonya ortalaması ise yüzde 14. Geçmişte yüzde 30 kota vardı, zaten yüksek bir orandı bizim için. Ama elbette az temsil edilen grupların daha görünür hale gelmesi için karar verme organlarında yüzde otuzluk katılım oranı uygunudur. Japonya'da yüzde 30'luk kadın katılımı getirdikten sonra JCM ve diğer sendikalar

Eşitsizlikle mücadele ancak kadınların varlığıyla mümkün olabilir

çeşitli aktiviteler planlayarak bunu uygulamaya çalışıyor. Bazı bölgelerde aktivitelerde yüzde otuzu tutturduk, başka bölgelerde tutturamadık. Kadın üyelerin oranı yüzde 15'ten az ama buna rağmen yüzde 30 katılım sağlamaya çalışıyoruz, bunun üstüne yüzde 40'ı uygulamaya çalışmanın zor olacağını ve bir yük olacağını düşünüyoruz. Önümüzdeki dört yıl içinde IndustriAll ve kadın komitesi, belki kadın liderlerin gelişimine katkıda bulunabilir, sadece kadınlar için değil herkes için adil bir ortam geliştirilmesini sağlayabilir. Kadın katılımını daha fazla nasıl arttırabiliriz, bunun yollarını birlikte arayalım."

Sujeong Kaon, Metal İşçileri Sendikası (KMWU), Kore

"Yüzde 40'lık kadın kotası desteklenmesi gereken bir şey. Bütün dünyada imalat sektöründe bu zor olabilir. Tersanelerde, otomotiv ya da çelik sektöründe zor olabilir, buralarda çok az kadın çalışıyor. Kapitalizm, patriyarka tarafından kurulduğu için kadınlara farklı roller verildi. İmalat erkek işi olarak sınıflandırıldı. Kadınların işe alınması engellendi. Bunun sonucu olarak da çok az sayıda kadın imalat sektöründe çalışıyor şu anda. Fabrikalar erkekler için tasarlanmış, erkek bedenine göre oluşturulmuş. Kadınlar burada ayrımcılığa uğruyor, maaş, eğitim ve çeşitli fırsatlar açısından da ayrımcılığa uğruyor. Her tesiste kadınların oranının yüzde 50 olmasını sağlamalıyız öncelikle. Tabii ki bu uzun vadeli bir hedef. Hemen ulaşılabilecek bir konu değil. Yüzde 40 kadın kotası zaten önceden tartışılmış, IndustriAll içerisinde kabul edilmiş bir kota. Bugün bu konuda bir karar almamız."

Lydia NKopane, Maden İşçileri Ulusal Sendikası (NUM), Güney Afrika

"Burada durmak ve kongrenin yüzde 40 katılımı için devreye girmesini sağlamak çok önemli. Bu kongreye katılmamız büyük önem taşıyordu. Oy verenlerin yüzde kaç kadın ona bakmalıyız. Karar alıcı ol-

madan tam bir saygı görmemiz mümkün değil. Buralarda kadınlara yeterince oy hakkı, söz hakkı vermiyorsak, fabrikadaki kadın işçilerin bu haklarını kullanabileceğini nasıl düşünebiliriz? Dolayısıyla kadınlar olarak daha fazlasına ihtiyacımız var. Artık zamanı da geldi, bu hak daha fazla bekleyemez. Söylediğinizi uygulayın, uygulayacağınızı söyleyin. Sendikalar olarak buna ihtiyacımız var."

Kongrede, tüzükte bazı maddelerin değiştirilmesine ilişkin oylamada, IndustriAll kongrelerinde, delegelerin yüzde 40'ının kadın olması ve sendikaların bu cinsiyet kotasına uygun oranda delegeyle katılımı koşulu oy çokluğuyla kabul edilirken; IndustriAll yönetimini oluşturan beş kişiden en az ikisinin kadın olması koşulu kabul edilmedi. Ulusal konseylerde yüzde kırk kadın temsili de kabul edilemeyen tüzük maddeleri arasında yer aldı. Bununla birlikte, IndustriAll, tüzüğünün 3. maddesinde de yer aldığı üzere, karar alma organlarının tüm seviyelerinde eşit haklara ve kadınların daha güçlü temsiline yönelik çalışmaların bir parçası olarak yüzde 40 kadın temsili hedefinin sürdürüleceğini açıkladı. ■

Güney Afrika Ulusal Metal İşçileri Sendikası'nda uluslararası işlerden sorumlu Christine Olivier, IndustriAll'in üç genel sekreter yardımcısından biri oldu.

IndustriALL 3. kongresinin ikinci günü oy birliğiyle kabul edilen 2021-2025 eylem planında kadınlarla ilgili önemli kararlar yer alıyor.

INDUSTRIALL 2021-2025 EYLEM PLANI'NDA KADINLAR

Küresel, politik, ekonomik, sosyal ve işgücü durumuna genel bakış ve analiz başlıklı ilk bölümün giriş kısmında "Görevimiz, herkes için iyi bir yaşam standardıyla sosyal adalet, eşitlik ve hakkaniyetin sağlanmasıdır. ... Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın haklarının geliştirilmesi, IndustriALL'ün tüm çalışmalarının ve eylemlerinin temelini oluşturmaktadır." ifadesi yer alıyor.

"Mevcut sistem başarısız" başlıklı ikinci kısımda pandeminin başta kadınlar olmak üzere, dezavantajlı grupları orantısız şekilde etkilediği belirtiliyor: "Pandemi ortaya çıkmadan önce zaten dezavantajlı olan grupları orantısız bir şekilde etkiledi: yoksul kadın işçiler, güvencesiz işçiler, kayıt dışı ekonomideki işçiler, yerli halklar, göçmen işçiler, mülteciler, azınlık grupları ve diğerleri." "İş dünyasında ve toplumlarımızda var olan cinsiyet eşitsizlikleri daha da derinleşti ve şiddetlendi, bu da son on yıllarda kaydedilen hassas ilerlemeleri tehlikeye atıyor. Yeni bir toplumsal sözleşmeye ve insanı merkeze alan kalkınma modeline ihtiyacımız var."

Yeni dönemde kadın haklarına dair yapılması planlanan çalışmalar eylem planında şöyle sıralanıyor:

- Kadın işçilerin haklarını geliştirmek ve korumak için harekete geçmek.
- Demokrasiyi güçlendirmek yoluyla, sanayide kadın katılımını arttırmaya ve kadınların sendikalarda liderlik rolleri kazanmalarını sağlamaya yönelik; genç işçileri de kapsayacak şekilde, Kadın Komitesi bünyesinde eşit sayıda kadın ve erkekten oluşan bir Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Görev Gücü oluşturmak.
- Sektörlerimizde çalışan kadınların görünürlüğünü artırmak ve kadınların, özellikle de genç kadınların, geleneksel olarak dışlandıkları işlerde istihdamlarını teşvik etmek.
- Sektörlerimizde toplumsal cinsiyet ayrımını ele almak ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin önündeki engelleri kaldırmak için sektörlerde ve ağılarda stratejiler oluşturmak.
- İşyerlerimizde ve sendikalarımızda ve bir bütün olarak toplumda kadına yönelik şiddete karşı kampanyaya devam etmek.

• ILO Sözleşmeleri 111, 183 ve 190 dahil olmak üzere kadın haklarının ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin korunmasını ve ilerlemesini destekleyen uluslararası çalışma standartlarının onaylanması, uygulanması ve bunlara saygı gösterilmesi için çalışmak.

• Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların cinsiyet ayrımcılığına, cinsel tacize ve her türlü şiddete karşı korunması amacıyla bağlayıcı ve uygulanabilir tedarik zinciri sözleşmeleri dahil, toplu sözleşme çalışmalarında üye sendikaları desteklemek.

• Cinsiyetler arasındaki ücret açığını kapatmaya yönelik toplu sözleşme talepleri dahil her türlü çabayı teşvik etmek.

• Kadınların işyerlerindeki performanslarını ve görünürlüklerini arttırmaya yönelik çabaları desteklemek.

• Güvencesiz çalışmanın erkek ve kadın işçiler üzerindeki farklı etkilerini belirleyip bu konudaki farkındalığı arttırmak; alınan önlemlerden eşit şekilde faydalanmalarını sağlamak.

• İşkollarımızda kadınların çalıştığı yerlerde sendikal konularda ve ihtiyaç duydukları konularda bilgilendirilmelerini sağlamak.

• Kadınların sendika üyeliği ve yönetici pozisyonlarındaki durumlarıyla temsiliyet durumları hakkında veri toplamak.

• Kadınların sendikalara katılımını ve sendikalarda temsiliyetini artırmak için (örgütlenme, eğitim, toplu sözleşme ve bütçe tahsisi dahil) somut önlemler geliştirmek.

• Kadınların sendikalarda yönetici olmalarını teşvik etmeye yönelik faaliyetleri desteklemek.

• Mesajlarımızda kadınların sendikalardaki görünürlüğünü arttırmak.

• Küresel çerçevede anlaşmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğini aktif olarak teşvik etmek için kullanılmasını sağlamak.

• Çok uluslu şirketlerle kampanya ve diyalog yoluyla, çalışma dünyasında kadın haklarını korumak ve geliştirmek.

Meme kanseri bilinçlendirme ve farkındalık ayı: Ekim

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2004 yılından bu yana, her sene Ekim ayı meme kanserinde erken teşhisin önemi ve farkındalığın artırılması amacıyla "Meme Kanseri Bilinçlendirme ve Farkındalık Ayı" olarak belirlenmiştir.

Erken teşhisle kurtulmak elinizde

Kadın kanserleri içerisinde en sık görülen kanser tipi olan meme kanseri, yüzde 30'luk rastlanma oranına sahip. Bununla birlikte, meme kanseri, tedavi edilebilirliği açısından en yüksek orana sahip kanser türüdür. Ancak tedavi edilebilmesi için hastalığın erken teşhisi çok önemli.

Araştırmalara göre, tüm dünyada her 8 kadından birine hayatının bir döneminde meme kanseri teşhisi konuluyor. Aynı araştırmalar, ilk ve ikinci evredeki meme kanseri teşhisi konmuş kadınların % 100'ünün hastalığı yenebildiğini gösteriyor. Üçüncü ve

dördüncü evrelerde bu oran % 93'ten % 72'ye düşüyor. 4. aşamadaki bir meme kanseri vakasında kurtulma şansı ise % 22 olarak veriliyor.

Erken teşhis açısından bilinmesi gereken en önemli nokta, evde kendi kendinize elle muayene yöntemiyle erken teşhisin mümkün olması.

Meme kanserini tetikleyen hareket-sizlik, obezite, geç yaşta doğum gibi etkenlere bağlı olarak son 20 yılda ülkemizde meme kanseri vakalarının iki katına yükseldiği belirtiliyor.

Erken teşhisin teşvik edilmesi için son yıllarda sağlık alanında pek çok

çalışma yapıldı, araştırma geliştirme çalışmalarıyla tarama teknolojileri geliştirilerek erken teşhisin kolaylaştırılması sağlandı. Meme kanserinin erken teşhisinde en önemli faktör, düzenli olarak kontrollere gidilmesi. Ayrıca evde, sık aralıklarla elle muayene yöntemini de unutmamalısınız.

Düzenli mamografi kontrollerine ek olarak yapıldığı sürece elle muayene azımsanmayacak kadar etkili bir yöntemdir. Gelişmiş görüntüleme teknolojileri ve elle muayene sayesinde, meme kanserinin erken teşhisi sizin elinizde. ■

IndustriALL Türkiye Kadın Ağı Çevrimiçi Toplandı

Türkiye'den 19 sendikanın üyesi bulunduğu, sendikamız Petrol-İş'in de dünya örgütü IndustriALL Küresel Sendika'nın Türkiye'deki sendikalarda toplumsal cinsiyet çalışmaları yürüten uzmanların katıldığı Kadın Ağı toplantısı 30 Eylül 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi. Toplantıya, 12 sendikayı ve küresel sendikayı temsilen yaklaşık yirmi kişi katıldı.

Merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan IndustriALL Küresel Sendika'nın 14-15 Eylül 2021 tarihlerinde yapılan Genel Kurulu'nda yeniden Genel Sekreter Yardımcılığı'na seçilen Kemal Özkan'ın açılış konuşmasıyla başlayan etkinlik Toplumsal Cinsiyet ve Program Koordinatörü Armelle Seby'nin ILO'nun 190 Sayılı Sözleşmesi ve 206 Sayılı Tavsiye kararı üzerine hazırladıkları Eğitimcinin Eğitimi setini tanıtmalarıyla devam etti.

Öümüzdeki günlerde basımı tamamlandıktan sonra sendikalara da gönderileceği belirtilen eğitimcinin eğitimi seti, Çalışma Yaşamında Şiddet ve Taciz Etkinlik "Çalışma Kitabı" ve "Kolaylaştırıcı Rehberi" olmak üzere iki kitaptan oluşuyor. Kitapta yer alan içeriğin üye ve temsilcilere yönelik eğitimlerde paylaşılması, toplantının önümüzdeki dönem hedeflerinden biri olarak konuşulan konular arasında yer aldı.

Armelle Seby, konuşmasında ayrıca IndustriALL Küresel Sendika'nın hazır giyim sektöründe toplumsal cinsiyete dayalı şiddet üzerine yaptığı bir araştırmanın ayrıntılarını paylaştı.

Üye sendikaların sunumlarıyla devam eden toplantıda, son olarak 17 Eylül 2020 tarihinde yine çevrimiçi olarak gerçekleştirilen Türkiye Kadın Ağı toplantısından bu yana sendikalarda ILO 190 sayılı sözleşmenin kabulü ve İstanbul Sözleşmesi üzerine yürütülen faaliyetler paylaşıldı. Petrol-İş sendikası olarak son dönemde İstanbul Sözleşmesi ve ILO'nun 190 Sayılı sözleşmesiyle ilgili Merkez Yönetim Kurulu'nun yapmış olduğu açıklamaların yanısıra, geçtiğimiz 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü çerçevesinde yürüttüğümüz ve yaklaşık 350 kadın üyemizin katıldığı sosyal medya kampanyamızın verilerini paylaştık.

ILO'nun 190 sayılı sözleşmesinin aktif üye ve temsilci eğitimlerimizde verilen toplumsal cinsiyet derslerinin konuları arasına dahil ettiğimizi belirttik.

Öümüzdeki dönemde ILO 190'ın imzalanması için yürüteceğimiz, başta 25 Kasım kadına yönelik şiddetle uluslararası mücadele günü için hedeflediğimiz kampanyadan söz ettik. Toplantı önümüzdeki dönem yapılabileceklerin önerilmesi ve çalışmaların aynı hızda sürdürülmesi dilekleriyle sona erdi. ■

Son dönemde başarılarıyla öne çıkan kadın sporcuları yakından tanıyalım

Kadın sporculardan madalya yağmuru

Son dönemlerde kadın sporcuların uluslararası alanda kazandığı başarılar, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda pek çok dalda mücadele yürütüldüğünü gözler önüne seriyor. Hala parmakla sayılacak kadar az olsa da, özellikle dövüş ve halter gibi erkek ağırlıklı spor dallarında kadınların giderek daha fazla boy göstermeye başladığını görüyoruz. Sadece bu alanı seçmekle kalmıyor, aynı zamanda başarılı olmak için büyük çaba sarfediyorlar. Son dönemde olimpiyatlarda kadın sporcularımızın başarılarını kutlayarak, onları biraz daha yakından tanımak istedik.

BUSENAZ SÜRME NELİ

Milli boksör. Tokyo 2020 olimpiyatlarında ülkemize altın madalya kazandırdı.

2020 Tokyo olimpiyatlarında kadınlar 69 kilo finalinde Çinli rakibi Hong Gu'yu yenerek 17 yıl sonra kadınlarda altın madalya sahibi oldu. Türkiye olimpiyat tarihinin ilk kadın şampiyon boksörüdür. 25 Haziran 1998 tarihinde Trabzon'da dünyaya gelen milli boksör Buse Naz Sürmeneli, 2019 yılında Rusya, Ulan-Ude'de gerçekleşen 2019 AIBA Dünya Kadınlar Boks Şampiyonası'nda altın madalya kazanarak dünya şampiyonu olmuştur. 2020 Yaz Olimpiyatları'nda valter siklette altın madalya kazandı. Bu madalya ile Türkiye, olimpiyat tarihinde ilk kez boksta altın madalya kazandı. 2020 Tokyo olimpiyatlarında altın madalyayla spor tarihine geçti. Daha önceki olimpiyatlarda boks alanında gümüş ve bronz madalya alabilen Türkiye, Tokyo 2020'de ilk kez altın madalya kazanmış oldu. Bu başarının sahibi Buse Naz Sürmeneli, Aralık ayında Türkiye'nin evsahipliğinde gerçekleştirilecek olan 2021 Dünya Boks Şampiyonası'na hazırlanıyor.

YASEMİN ADAR

Milli güreşçi. Dünya şampiyonluğu kazanan ilk kadın güreşçi. 2020 Tokyo olimpiyatlarında bronz madalya kazandı.

6 Aralık 1991 tarihinde Balıkesir'in Çiçekpınar Köyü'nde dünyaya gelen Yasemin Adar, Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndan mezun. Güreşe 2011 yılında başlayan Adar, ilk uluslararası başarısını, 2013 yılında Mersin'de düzenlenen Akdeniz oyunlarında, 72 kiloda kazandığı altın madalya ile elde eder. 2016 yılında Riga'da düzenlenen Avrupa Güreş Şampiyonası'nda aldığı altın madalya, Türkiye'nin Avrupa güreş şampiyonasında kadınlar kategorisinde kazandığı ilk altın madalya olur. Yasemin Adar, Türkiye'de Kadınlar Serbest Stilde ilk Dünya Güreş Şampiyonudur. 2018 yılında, Rusya Federasyonu'na bağlı Dağıstan Özerk Cumhuriyeti'nin Kaspiysk kentinde düzenlenen Avrupa Güreş Şampiyonası'nda, üst üste üçüncü kez altın madalya sahibi olur. Son olarak Tokyo 2020 olimpiyatlarında bronz madalya alır.

HATİCE KÜBRA İLGÜN

Milli tekvandocu. 2020 Tokyo olimpiyatlarında 57 kiloda bronz madalyanın sahibi oldu.

10cak 1993 Kars doğumlu olan Hatice Kübra İlgün, Uludağ Üniversitesi beden eğitimi öğretmenliği mezunu. 2017 Dünya Şampiyonası'nda 57 kg'da gümüş madalya kazandı. 2020 Tokyo olimpiyatlarında 57 kiloda bronz madalya alan Hatice Kübra İlgün, Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da düzenlenen 2021 Avrupa Tekvando Şampiyonası'nda 57 kiloda gümüş madalyanın sahibi oldu. 16 yıldır tekvando çalışan İlgün, şimdiden 2024 Paris Olimpiyatları hazırlıklarına başladı, antrenmanlara gidiyor. Ayrıca Şubat ayında öğretmenlik yapmaya başlayacak. İlgün'ün ayrıca yüksek lisans yaparak öğretim üyesi olma hayalleri de var. Amacı, kendisinden sonra gelen gençlere yol göstermek, spor konusunda rol modeli olmak. Önümüzdeki yıl yapılacak olan Avrupa ve Dünya şampiyonalarında altın madalya almak da hedefleri arasında yer alıyor.

BUSE NAZ ÇAKIROĞLU

Milli boksör. Tokyo 2020 olimpiyatlarında 51 kiloda gümüş madalyanın sahibi.

26 Mayıs 1996 Trabzon doğumlu Buse Naz Çakıroğlu, Düzce Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği eğitimi aldı. Buse Naz Çakıroğlu, 51 kiloda yarışıyor. Sıkletinde Avrupa Şampiyonu ve Dünya ikincisi. Milli boksör 2019 yılında 31 ülkeden 200'den fazla sporcunun katıldığı Büyük Kadınlar Avrupa Şampiyonası'nın en iyi boksörü seçilmişti. Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları'nda boks 51 kiloda gümüş madalyanın sahibi oldu. 2021'de Sırbistan'da düzenlenen 10. Nations Cup Uluslararası Boks Turnuvası'nda Gümüş madalya, Macaristan'da düzenlenen 65. Bocskai Istvan Memorial Uluslararası Boks Turnuvası'nda altın madalya elde etti. Fransa'nın başkenti Paris'te düzenlenen 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları Avrupa Kota Müsabakaları'nda altın madalya kazandı ve olimpiyatlarda seri başı olma hakkını elde etti.

MERVE ÇOBAN

Milli karateci. 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda karatede kadınlar kumite 61 kiloda bronz madalya kazandı.

25 Ocak 1993 tarihinde Samsun'un Bafra ilçesinde dünyaya gelen Merve Çoban, iki yaşında ailesiyle birlikte İstanbul'a gelir. Trakya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunu olan Merve Çoban, bir ilkokulda beden eğitimi öğretmenliği yapıyor. 2015 Avrupa Oyunlarında kadınlar kumite 61 kiloda gümüş madalya, 2019 Avrupa Oyunlarında ise bronz madalya kazandı. 2019 Avrupa Karate Şampiyonasında (EKF) kadınlar kumite 61 kiloda altın madalya, aynı organizasyonda kadınlar takım kumite kategorisinde gümüş madalya elde etti. Merve Çoban, son olarak Tokyo 2020 Yaz Olimpiyatları'nda karate dalında kadınlar kumite 61 kiloda bronz madalya kazandı. Merve Çoban'ın hedeflerinden birisi, yeni olimpiyat karate şampiyonları çıkmasına katkıda bulunmak.

BESRA DUMAN

Milli halterci. 2020 Tokyo Paralimpik Oyunları'nda kadınlar halter 55 kiloda bronz madalya kazandı.

10 Ocak 2001'de Van'ın Özalp ilçesinde dünyaya gelen paralimpik* halterci Besra Duman, eğitimini ortaokul mezunu. 20 yaşındaki milli sporcu Besra Duman'ın doğuştan boy kısalığı bulunuyor. Halter sporuna 2012 yılında başlayan Duman'ın çeşitli yıllarda farklı kategorilerde ve derecelerde madalyaları bulunuyor. Son olarak 2021 yılında düzenlenen 2020 Yaz Paralimpik Oyunları'na kadınlar 55 kg kategorisinde katılan Besra Duman, ilk denemesinde 117 kilo, ikinci denemesinde 124 kilo kaldırarak ikinci denemesinde madalya almaya hak kazandı. Kaldırdığı 124 kilo ona bronz madalya getirdi.

*Paralimpik oyunlar, çeşitli engelli gruplarından sporcuların katıldığı çok sporlu etkinlik.

İşitme Engelliler Kadın Voleybol Milli Takımı'ndan altın madalya

İşitme Engelliler Kadın Voleybol Milli Takımı, Dünya Şampiyonası finalinde İtalya'yı 3-2 yenerek altın madalya kazandı.

İtalya'da düzenlenen 4. Dünya İşitme Engelliler Voleybol Şampiyonası'nda İşitme Engelliler Kadın Voleybol Milli Takımı, finalde ev sahibi ülkeyle karşı karşıya geldi. İlk iki seti 2-0 skorla alan kadın milli takımı, sonraki iki seti kaybederek İtalya'yla 2-2 berabere kaldı. Karar setine çok iyi başlayan ve 4-0 öne geçen İşitme Engelliler Kadın Voleybol Milli Takımı, son seti alarak maçı 3-2 kazandı.

2021 temsilci eğitimlerinin ilk grup toplumsal cinsiyet dersi tamamlandı

Toplumsal cinsiyet dersinde ILO 190 vurgusu

Pandemi nedeniyle uzun bir süre ara verdiğimiz toplumsal cinsiyet eğitimlerine tekrar başladık. 2021 temsilci eğitimlerinin ilk grup toplumsal cinsiyet dersi 7 Ekim 2021 tarihinde Petrol-İş Genel Merkezi'nde gerçekleştirildi. Dersimizi, bir süredir eğitimlere dahil ettiğimiz ILO'nun 190 sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi" Sözleşmesi'yle ilgili farkındalık oluşturmak amacıyla küçük bir etkinlikle tamamladık.

Petrol-İş Sendikası'nda 2009 yılından beri verilen toplumsal cinsiyet derslerinin temsilci eğitimleri etabı yeniden başladı. Pandemi nedeniyle bir süredir yüzyüze eğitimler verilmiyordu.

Dersimizin büyük bölümü önceki derslerle aynı şekilde işlendi. Petrol-İş Sendikası'nda kadın-erkek oranları, kadın temsili, işkollarında cinsiyet dağılımları, Petrol-İş Sendikası'nın toplumsal cinsiyet çalışmaları, kadın dergisi, kadın politikaları, tüzük ve toplu sözleşme maddelerinde kadın işçileri koruyucu hükümler ve son olarak dünyada ve Türkiye'de çalışma yaşamında kadınlara dair istatistikler verildikten sonra, sendikamızın toplumsal cinsiyet politikalarının hayata geçirilmesinde temsilcilerin rolüne ve pozitif ayrımcılık uygulamalarının gerekliliğine değindik.

2021 Temsilci eğitimlerinde ilk grubun toplumsal cinsiyet dersi, 7 Ekim 2021 tarihinde Petrol-İş Sendikası Genel Merkezi'nde gerçekleştirildi. Dersimize Batman, Düzce, Gebze, İstanbul 2 Nolu, Mersin ve Trakya şubelerinden 19 temsilci katıldı. Katılımcılar arasında kadın temsilci yoktu.

Dersin son bölümünde, ILO'nun 190 Sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi" sözleşmesinden söz ettik. Sözleşmenin önemi, sendikalar için anlamına, kabul edilirse çalışma yaşamında şiddetin ve tacizin önlenmesi için neler yapılabileceğine, temsilcilerin neler yapabileceğine değindikten sonra farkındalık oluşturmak amacıyla ILO190 posterleriyle fotoğraf çektilererek dersimizi tamamladık. ■

**Biliyor
muydunuz?**

11 EKİM DÜNYA KIZ ÇOCUKLARI GÜNÜ

Birleşmiş Milletler'in aldığı bir karar neticesinde, 2012 yılından beri her 11 Ekim günü, "Dünya Kız Çocukları Günü" olarak kutlanır. Bu günün amacı, kız çocuklarının cinsiyetlerinden ötürü maruz kaldığı eşitsizliklere dikkat çekmek ve farkındalık yaratmaktır.

**KIZ ÇOCUKLARININ
DÖRTTE BİRİ OKUMUYOR,
ÇALIŞMIYOR, EĞİTİM
GÖRMÜYOR**

Tüm dünyada, yaşları 15'le 19 arasında olan her 4 kız çocuğundan biri okula gitmiyor, çalışmıyor ve eğitim görmüyor. Erkek çocukları için bu oran onda bir.

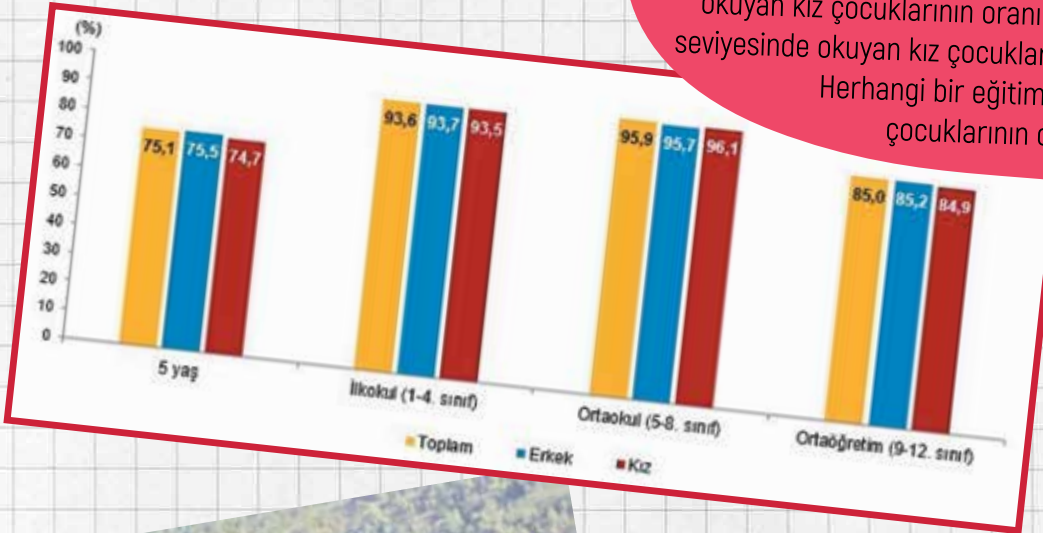

TÜİK İSTATİSTİKLERİNDE ÇOCUK EVLİLİKLERİNİN ORANI % 2.7

TÜİK istatistiklerine göre; 16-17 yaşındaki kız çocuklarının resmi evlenmelerinin toplam resmi evlenmeler içindeki oranı 2002 yılında % 7.3 iken 2020 yılında % 2.7'ye düşmüş.

TÜİK ÇOCUK İSTATİSTİKLERİ 2021

Türkiye İstatistik Kurumu'nun Nisan 2021'de yayımladığı "İstatistiklerle Çocuk, 2020" verilerine göre, 5 yaş grubundaki kız çocuklarının okullaşma oranı % 74.7; 1-4. sınıf seviyesinde ilkökulda okuyan kız çocuklarının oranı % 93.5; ortaokulda % 96.1 ve lise seviyesinde okuyan kız çocuklarının oranı % 84.9 olarak açıklandı. Herhangi bir eğitim kurumundan mezun olan kız çocuklarının oranı ise % 72.9.

15-17 YAŞ ARASI KIZ ÇOCUKLARININ %8.6'SI İŞGÜCÜNE DAHİL

Hanehalkı İşgücü Araştırması 2020'ye göre 15-17 yaş arası çocukların işgücüne katılma oranı % 16.2 . İşgücüne katılma oranı erkek çocuklar için % 23.4 iken kız çocuklar için % 8.6 olarak açıklandı.

PARAŞÜTLE GELEN ÖLÜM, GENÇ YAŞTA SÖNEN BİR HAYAT

ERİBE KARTAL HÜRKUŞ

Türkiye'nin ilk kadın havacılık şehidi olarak anılan Eribe Hürkuş'un talihsizlikleri henüz çocukken başlar. Kurtuluş savaşında evlerinin bombalanması neticesinde erken yaşta yetim kalan Eribe'yi dayısı, ünlü uçak yapımcısı ve pilot Vecihi Hürkuş büyütür. Havacılıkla tanışması tesadüf değil yani. Ancak bu sevdası fazla sürmez ne yazık ki. Henüz çocuk denecek yaşta tutkuyla bağlandığı mesleği, hayatına mal olur.

Selgin Zirhli Kaplan

30 Ekim 1918 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Eribe, Binbaşı Bedri ve Remziye'nin üç kızından ortanca olanıdır. Kurtuluş Savaşı sırasında babasını, sonra bir hava saldırısında annesini kaybeder. Ablası 7, kendisi 2, küçük kardeşi Emel ise henüz bir yaşındadır. Kısa bir süre sonra küçük kız kardeşi hastalanarak hayatını kaybeder.

Eribe'yi, Türkiye'nin ilk sivil havacısı ve uçak yapımcısı olan dayısı Vecihi Hürkuş evlat edinir. Kızkardeşi Remziye'nin kızını kendi kızı gibi büyütür, kendi soyadını verir. Vecihi Hürkuş, Eribe'yle ilgili yazdığı tüm metinlerde ondan "kızım" diye söz eder. Eribe, bu gerçeği, ortaokula başladığında öğrenir. Çok sevdiği dayısının yanından hiç ayrılmaz, onun havacılığa olan ilgisi kendisine de bulaşır.

Eribe, Kadıköy Kız Ortaokulunda öğrenciyken, havacılık eğitimi almaya başlar. Türkiye'nin ilk kadın pilotu Bedriye Tahir Gürçağlar ile birlikte Vecihi Hürkuş'un Sivil Tayyare Mektebinde pilotluk eğitimi alan kadınlardan biri olur.

Pilotluğu öğrenme ve havacı olma konusunda büyük bir istek duyan Eribe Hürkuş, Sivil Tayyare Mektebi kapanınca, Türkkuşu'nun kurulması için Vecihi Hürkuş'la birlikte Ankara'ya gider, havacılık eğitimine orada devam eder. Paraşütçülük dersleri alır, aynı okulda eğitim alan diğer öğrencilerle birlikte çalışmalarını sürdürür. İki senedir eğitimini aldığı havacılık konusundaki hevesi ve başarısıyla Türkkuşu'ndakilerin hayranlığını kazanır. Birlikte çalıştığı paraşütçülerden birisi de Yıldız Uçman'dır.

1936 yılına gelindiğinde, Eribe henüz 18 yaşındadır. Cumhuriyet'in 13. yılı nedeniyle havacılık okulu olarak ilk gösterilerinin hazırlıkları başlamıştır. Hazırlıklar sırasında arkadaşlarının uçuşlarını izleyen Eribe, dayısından bayramda paraşütle atlamak için izin ister. Çevredeki lerin de teşvikiyle, dayısı Vecihi Hürkuş'un iznini alır.

24 Ekim 1936 tarihinde yapılan deneme atlayışlarında, Eribe'nin yıllardır bu işi yapıyormuşçasına kusursuz atlayışı, artık hazır olduğunu düşündürür uçuş ekibindekilere ve dayısına. Vecihi Hürkuş, çalışmalarındaki başarısını şöyle dillendirir kitabında: "*Yavrumun ilk atlayışı idi ve bu atlayışta bile tam bir hakimiyetle istediği yere yaklaşmış ve düşmeden ayakları üzerinde yere konmuştu. Koştum, kucakladım ve iftiharla yavrumu alından ve yanaklarından öptüm.*"

29 Ekim günü gelip çattığında, Eribe dayısından aldığı izinle son bir prova için paraşütle atlamak üzere uçağına biner. Herkes heyecanla atlayışını beklemektedir. Eribe atlar ancak uzun bir süre hareketlerinde bir değişiklik olmaz. Uçuş okulundan arkadaşlarının "Aaaaç! Aaaaaç!" bağırışları arasında, 600 m düşüşten sonra paraşütü açılan Eribe, hızla yere düşer.

Dayısı Vecihi Hürkuş, hemen yanına koşar, hâlâ hayatta olan Eribe gülümsemeye çalışarak, yaptığı hatayı affettirmeye çalışırcasına, "*Babacığım, kabzayı çektim, çektim çok uğraştım ama paraşüt açılmadı. Sonra yedek kabzayı çektim. Sonrasını bilmiyorum babacığım.*" der.

Bundan sonraki süreç hastanede geçer. Doktorlar, muayene sonucunda herhangi bir hayati tehlike olmadığını söyler. Eribe normal bir şekilde konuşmakta, doktorların sorularına sadece ciğerlerinde acı olduğu cevabını vermektedir. Doktorlar, dayısına "*Vecihi Bey, hayatı tehdit eden bir hal olsa böyle normal konuşamaz. Müsterih olun.*" diyerek onu rahatlatır.

Vecihi Hürkuş, bu rahatlıkla, ertesi gün diğer öğrencileriyle çalışmalara katılır, Eribe'nin bundan sonra uçup uçamayaçağıyla ilgili öğrencilerinin sorularına "*O yalnız bugün için sizlerle beraber atlayamayacak. Yarın hastahaneden çıktuktan sonra tekrar sizlere katılacak ve sizlerle beraber uçacak ve atlayacaktır.*" cevabını verir. Ancak bu temenninin asla gerçekleşemeyeceği, aynı gün hastaneden gelen telefonla anlaşılır. İşini bırakarak hemen hastaneye Eribe'nin yanına koşan Vecihi, "*İyiyim babacığım, sen üzülme. Yalnız nefes alırken çok eziyet çekiyorum. Kuzum babacığım, anneme söyleme, o buraya gelmesin, çok üzülür. Beni böyle görmesin.*" (Burada anne dediği kişi, anneannesidir) sözleriyle karşılaşır.

Bu sözler, Eribe'nin son düz gün sözleri olur. Fenalaştıktan sonra ameliyathaneye alınan Eribe, ameliyat sonrası 9 saatlik mücadele sonucu 18. yaşına girdiği gün hayatını kaybeder. Komadayken sayıkladığı "*Babacığım, açtım açtım fakat o açılmadı.*" sözleri, Vecihi Hürkuş'u çok etkiler. Eribe'nin ölümüyle, Vecihi Hürkuş yazmayı bırakır.

Eribe Hürkuş, havacılığa sevdalı genç bir kadın olarak Türkiye'nin ilk kadın havacılık şehidi ünvanını alır.

Ölümünün ardından, okuduğu Ankara Kız Lisesi öğrencilerinin de katıldığı pek çok anma etkinliği düzenlenir. Eribe Hürkuş, unutulmamak üzere hatıralarda yerini alır. Onu yakından tanıyanların "*Bu kız yerden çok göğe ait*" sözleri, havacılığa olan tutkusunu göstermek için yeterlidir.

Kaynaklar:

- *Bir Tayyarecinin Anıları*, Vecihi Hürkuş, Yapı Kredi Yayınları, 2000
- *Havalarıda İlk Türk Kadınları*, Fikret Arıt, 1967
- tayyarecivecihi.com

Kaynakların temini konusunda, kitap koleksiyonunu paylaşarak değerli katkılarını esirgemeyen Ali Gökhan Ayvazoğlu'ya ve tanışmamıza vesile olan eşi, emekli ilkökul öğretmeni Sibel Ayvazoğlu'ya; Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi'nin emektar çalışanı Kamber Yılmaz'a sonsuz teşekkürler.

Kadınlar İçin Petrol-İş

Petrol-İş Kadın Dergisi, yayına başladığı 2003 yılından beri Petrol-İş üyesi kadın işçilerle söyleşiler yapıyor, iş yaşamındaki, toplumdaki sorunlarını, beklentilerini, taleplerini dile getiriyor. Aynı zamanda, sendikalı olmaktan dolayı hissettikleri pozitif duyguları, varsa serzenişlerini de... Bu sayımızda, ilk sayısından başlayarak, Petrol-İş üyesi kadınlarla yaptığımız söyleşileri taradık, sendikalı olmanın hayatlarına kattığı olumlu yanlara ilişkin açıklamalarını derledik. Kimisi için sendika, yemeklerin güzel çıkması anlamına gelirken, kimisi için kendini güvende hissetmenin adresi. Bu söyleşilerde yer alan bazı kadın üyelerimiz emekli oldu, bazılarının işyerleri kapandı. Ancak sözleri, geçerliliğini hiç kaybetmedi.

"Biz kendi işyerlerimizden bahsediyoruz. Oysa tekstilde çalışan kadınlar hamile kaldı veya izin aldı diye işten atılıyorlar. İş hayatında kadınlar daha çok eziliyor. Biz büyük işyerlerinde çalışıyoruz, sendikamız var, o nedenle bu türden problemler yaşamıyoruz."

"Sözleşmelerle elde edilen haklar var. Doğumdan önce doğum iznine ayrılabilir kadın, doğumdan sonra ise 42 gün izinli oluyor. 6 ay ücretsiz izin alma hakkı var. Sendika olmasaydı bu maddeleri koyduramazdık."

"Ayrıca süt izni de var. Bu durum işyerlerine göre değişiyor. Bizim işyerinde işi daha erken bitiyor annenin. Sözleşmelerle aldık bu hakları."

"Ben 1981 yılında işe girdiğimde sendikalı değildim. O zaman sen-

dika nedir, ne tür avantajları vardır tam bilmiyordum ama örgütlü olmanın bir güç olduğuna inanıyordum. Kendimize sendika arıyorduk, bulduk ve üye olduk. O arada doğum yaptım. 6 ay ücretsiz annelik izni bu sayede kullanabildim. Sendikasız olsaydık yemekler kötü olduğunda hiçbir şey yapamazdım, yapsam bile etkili olmazdı, tek başıma işten atılırdım. Şimdi hep beraber bağıyoruz. Paramız bir iki gün geciktğinde niye param verilmedi diye hesap sorabiliyoruz. Bu örgütlü olmaktan kaynaklanıyor. Örgütlü olmak güçlü kılıyor insanı." (Şerife Uztürk, Gripin İlaç, 2003)

"Sendika hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Öğrencilikten çıktım işyerine girdim ve direkt sendikalı oldum. Arkadaşlarım hep memur statüsünde, ben işletmeciyim ama sendikalıyım. Bunun ayrımının avantajlarını sonradan gördüm. Sendikalı olmanın çok iyi olduğunu düşünüyorum. Şu anda memur olarak çalışan arkadaşlarım bana 'keşke ben de sendikalı olabilseydim' diyorlar. Ne avantajları oldu dersiniz, öncelikle herkesin birbirine destek olduğu bir grubumuz var. Ve bu bizi firmada çok güçlü kılıyor. Ufacık bir sorun olduğunda yönetime yansıtıyoruz ve anında çözülebiliyor. Yönetim karşısında istediklerimizi gerçekleştirebiliyoruz. Bizim iş yerinde sendikanın yaptırım gücü çok yüksek." (Çiğdem Altun, Bayer İlaç, 2003)

"Arkamızda bir sendika olduğunu bilmek bize güven veriyor."

"Arkamızda bir sendika olduğunu bilmek bize güven veriyor." (Gülten Çokçeker, Carlo Erba İlaç Fabrikası, 2003)

"Bazı konularda yalnız olmadığımızı biliyoruz. Haklarımıza daha sıkı yapışıyoruz. Yalnız olsaydık, yorulurduk, yılandık." (Havva Öztürk, SSK İlaç, 2003)

"Yemek güzel çıkmıyor diyelim, sendika olmasaydı hiçbirimiz sesimizi çıkaramayacak, para verip dışarıdan paşa paşa yemek getirecektik. Temsilciler vasıtasıyla yemeklerin iyi olmadığını iletiyoruz, arkadaşlar gereken yerlerle görüşüyor ve yemekler hemen düzeliyor." (Aysel Tay, SSK İlaç, 2003)

"Sendikalı olmak bir avantaj. Bizim işyerinde sendikalı olmayanların senelik izninden otomatik olarak birer hafta kestiler. Biz sendikalı olduğumuz için bize dokunamadılar. Sözleşmeyle kazandığınız bir hak olduğu için kolay kolay geri alamıyorlar. Onun mücadelesini vermesi gerekiyor ve hiçbir işveren bu riske girmiyor."

"Sendikasız bir insanı en ufak bir mazerette işten atma yetkisi var, ihbar tazminatı vermiyor. Sizi atarken ekstra maliyetle atıyor. O nedenle kadınların sendika olan işyerlerinde çalışmaları, sendikaya üye olmaları çok önemli." (Fatma Yeşilyurt, Novartis, 2003)

"Sendikalı olmak sendikasızlıktan elbette daha iyi. Sözleşmeyle kazandığımız bazı haklar var. Sözleşme olmazsa işveren her şeyi istediği gibi değiştirebilir. Ama sözleşme olursa o kadar rahat davranamaz. Her şey maddelerle belirtilmiştir, o madde orada durduğu sürece bir şey yapamaz artık." (Sebahat Yayla, Malazlar, 2003)

"Sendikalı olmaktan memnunum. Bizlere destek oluyor, çıkarlarımızı savunuyor." (Mihriban Şan, Benckiser, 2003)

"Sendikalı olmaktan memnunum. Bazı eksiklikler olabilir ama işveren karşısında güçlü pozisyonda kalmamız yine sendika sayesinde oluyor. Belki kimi durumlara yetişemiyorlar, yine de en kötü sendika, en iyi işverenden daha iyidir." (Serpil Gündoğdu, Benckiser, 2003)

"Sendikalı olmak güzel bir şey. Senin yetkililere ilemediğin taleplerini onlar bir biçimde iletiyor. Bizim haklarımızı savunması güzel bir şey." (Ayfer Şeker, Malazlar, 2003)

"Sendikalar önemli kuruluşlar. Sizin işverene ilemediğiniz isteklerinizi, resmi kuruluş oldukları için onlar daha rahat iletebiliyor." (Yasemin Önalı, Malazlar, 2003)

"Sendikalı olmaktan memnunum. Ben kadrolu işçi olduğum için her türlü sosyal haklardan yararlanıyorum. İkramiye alabiliyoruz, bayram paramız var. Kuru maaşa talim etmiyoruz. Bu sendika sayesinde oluyor hep." (Şerife Sever, Swedish Match, 2003)

"Sendika sayesinde pek çok ek yardım alıyoruz. Biz gerçi geçici işçiyiz. Kadrolulara göre bazı haklardan yüzde elli oranında yararlanıyoruz. Ama onu alamamak da var." (Özlem Gedik, Swedish Match, 2003)

"Sendikalı olmaktan memnunuz. Çünkü sendika olmasa var olan haklarımızın ne olduğunu bile bilemeyeceğiz ve onlardan yararlanamayacağız. Birilerinin bizim haklarımızı aradığını biliyoruz." (Filiz Şener, Swedish Match, 2003)

"Sendika sayesinde taleplerimizi işverene duyurabiliyoruz. Bizim söyleyemediğimizi onlar söyleyebiliyorlar. Biz geçici işçiler yarı yarıya da olsa, sosyal haklarımızı onlar sayesinde alabildik." (Özlem Uysal, Swedish Match, 2003)

"Sendikalı olduğum için memnunum. Sendikanın pek çok konuda faydalı olacağına da inanıyorum." (Elif Kuvrağ, Düzce Bay-Er, 2004)

"Sendikalı olmaktan memnunum. Bir sorunuz olduğu zaman dile getirebiliyor, konuşabiliyoruz." (Hatice Çengel, Ceyhan Botaş, 2004)

"Sendikadan çok memnunuz. Özellikle son dönemlerde bayağı gelişme var. Bana göre sendikamız başarılı bir sendika." (Fidan Baysal, N.V Turkse Perenco, 2005)

"Sendikamız var, yardımcı oluyor. Bir şeyler yapmaya çalışıyor. Hepimiz sendikaya vekaletimizi verdik. Onlara güveniyoruz. Uğraşp didiniyorlar. Onlarla da yine aile gibiyiz." (Meral Alp, Batman Tüpraş, 2005)

"Şubemizin bir uygulaması var: Ölen eş yerine, isterse kadınları işe alabiliyorlar. Bu, sendikanın iyi ilişkileriyle başardığı bir şey. Yazılı çizili bir şey yok ama işveren de konuya hoş bakıyor, arkadaşlarımıza bu yolla destek oluyoruz."

"İşe girdiğimde sendikanın ne olduğunu bile bilmiyordum. O dönemde 'aramızda bir de kadın arkadaş olsun' denildi. Biraz cesaretliyimdir. 'Kadınların bazı sorunları olur, erkeğe rahat anlatamaz, ben çıkayım, bir kadına anlatsın', dedim. Temsilci olduktan sonra sendikacılığın ne olduğunu öğrendim. Başlangıçtaki amaç, kız arkadaşların sorunlarını işverene iletmektir. Petrol-İş burada örgütlü olduğu için çok şanslıyız. Pek çok ilaç fabrikası var ki oralarda sendika yok... Kreş yardımını aldığımız zaman, fabrikada bir tek çocuk vardı. Bu çok önemli bir kazançtı."

"Kreş yardımını aldığımız zaman, fabrikada bir tek çocuk vardı. Bu çok önemli bir kazançtı."

"Başka fabrikaları araştırdığımda, kadınlar için emzirme odası, çocuk bakım odası gibi yerlerin olduğunu gördüm; bunu dile getirip taslağa yazdığımda, işveren "asla böyle bir şey olamaz" dedi. "O zaman kreş parası veririrsiniz" dedik. "Bir çocuk var, benim böyle bir zorunluluğum" yok diye cevap verdi... Biz çocukları çoğaltacağız, çoğaltamazsak taslaktan çıkarırsınız" dedik... Konuldu taslağa ve bizim arkadaşlarımız kaç sene çocuk sayısı tamamlanmadan -ki bence sendikal anlamda bu çok büyük bir kazançtır- kreş parası aldı." (Filiz Kaya, Eczacıbaşı İlaç, 2005)

"Eskiden sendika odası dışarıdaydı ve biz daha zor gidiyorduk. Şimdi artık işyerindeki bu durum, sendika ile olan iletişimimizi de geliştirdi. Bir ihtiyacımız olduğunda, hemen odaya koşuyoruz." (Emine Kaplan, Eczacıbaşı 2005)

"Sendikalı olduğum için gurur duyuyorum, çünkü tek başınıza bir şey yapamazsınız, hayatta tek başınıza bir hiçsiniz. ... Sendikacılığı bilinçli, akli başında olan insanların yapması gerektiğine ve bu işe çok ciddi bir biçimde eğilimesi lazım geldiğine inanıyorum. Petrol-İş bunu yapıyor. Özelleştirme ile ilgili yürütülen mücadele bunun çok iyi örneği. Donkişot gibi tek başına mücadele yürütüyor. Bu açıdan sendikamızla gurur duyuyorum." (Serap Keskin, Petkim, 2006)

"Unilever'de bir kural var girdiğiniz anda sendikalı olmak zorundasınız. Biz Türkiye'nin bu bakımdan en iyi olan şirketlerinden birinde çalışıyoruz. Hem sendikalı olmak anlamında hem de ücretler bakımından. İşverenin de sendikaya bakış açısı farklıdır. Ama ben normalde de örgütlü olmayı seven bir insanım. Bizim işyerimizde eşit işe eşit ücret var. Ücretlerde kadın erkek ayırımı söz konusu değil." (Selman Agas, Unilever, 2007)

"Girdiğim andan itibaren Petrol-İş Sendikası'na bağlıydım. Sendikalı olmaktan memnunum, çünkü birçok avantajı var. Örgütlenme avantajı var, sesinizi duyurabilme avantajı var, daha

güçlü bir şekilde sesinizi duyurma avantajınız var." (Burcu Mutlu, Unilever, 2007)

"Bizim de fabrikamızda sorunlar vardı ama sendika girdikten sonra daha ılımlı olmaya başladı ortam. Sendika oturunca işler biraz daha iyiye gidebilir. Taleplerimiz zaten taslağımızda var. Onlar yerine getirilse bayağı rahatlayacağız." (Zeynep Yorgancı, Unilever, 2007)

"Sendikalar işçilerin kolektif haklarını savunan örgütlü yapılardır. Bizim işyerimizde olduğu gibi, bazen kazanılmış haklar önümüze geliyor. Her yerde bu böyle ve hep böyle devam edecek sanıyoruz. Oysa öyle değil işte. Türkiye’de sendikalı işyerinde çalışan işçilerin sayısı çok az . Biz bu haklara sahip çalışanlar olarak haklarımızı savunmalıyız, çünkü biz onları hayata geçirmesek, savunmazsak elimizden alırlar. Bugün bazı haklardan yararlanıyorsak, bu, geçmişte verilen mücadeleler sayesinde mümkün oldu." (Hacer Okumuş, Gripin İlaç, 2008)

"İşçi için sendikal örgütlenme hem gerekli, hem de zorunlu. Yoksa adam kafasına göre eski, yeni demez, kor kapının önüne seni, ağlamak, sızlamak fark etmez, kendi kârına bakar herkes. Ama sendikalı bir işyerinde bunları öyle kolay kolay yapamaz. İşçi İş Mahkemesi’ne tek başına başvurursa ne elde edebilir? Bugün pek çok işyerinde insanlar bir kuru maaşa çalışıyor. Sendikalı işyerinde sosyal yardımlar var, bunlar bizim ikinci maaşımız. Hep söylüyorum. En kötü sendika, sendikasız bir işyerinden çok daha iyidir. Tek başına hakkını savunamazsın." (Binnaz Özdemir, Gripin İlaç, 2008)

"Sendikanın haberi olmadan ne işten çıkarılabilirsin, ne de sana ait sosyal yardımlar kesilebilir."

"Toplantılara katıla katıla bilgim arttı, bu süreçte sendikanın emeğimizin peşinde olduğunu iyice anladım. Ben de kendi ekmeğim ve emeğim üzerinde daha fazla söz sahibi olmak için, sendikada daha aktif görev almaya başladım." (İpek Elibol, Feurecia, 2009)

"Başardık sonunda. 12 saatler kalktı, rahatladık, artık her şey kurallar çerçevesinde yapılıyor. Sendikanın kesinlikle her şeyden haberi oluyor. Sendikanın haberi olmadan ne işten çıkarılabilirsin, ne de sana ait sosyal yardımlar kesilebilir. Bunlar çok iyi tabii. Bize kömür parası veriyorlardı, arada bir ikramiye de veriyorlardı. Ama kendi istedikleri zaman veriyorlardı bunu. Hak olarak elde etmek başka tabii ki. Eğer sendikalı olursak, standart olur." (Fatma Yılmaz, Bericap Kapak, 2009)

"Sendika yokken de haklarımı biliyordum ama tek başıma sesimi çıkaramazdım... Şu an biliyorum ki hakkımı arayan bir kurum var." (Aynur Koruz, Bericap Kapak, 2009)

"Roche’dayken durum iyiydi. Sendikalı olmakla olmamak arasında bir fark yoktu. Sandoz’a geçtikten sonra sorunlar çıkmaya başladı. Şimdi "iyi ki sendikalı olduk" diyorum... Sosyal haklarımızın çoğunluğu elimizden alındı. Ama sendikalı olduğumuz için en azından yüzde 9 oranında bir zam aldık. Bayram paralarımızı aldık. Türkiye geneli için konuşuyorum, artık sendika yoksa işçinin de hiç adı olmaz. Sendikanın olmadığı yerde şu an itibarıyla hiçbir şey olmaz." (Nermin Demir, Sandoz, 2009)

KADIN'lardan
ÖYKÜLER

Variyola*

Kadriye Bakşı

Tuhaf bir hüznün bu. Dönüp bir defa daha yaşamayı kesinlikle arzu etmediğim o günlere, burnumun direğini sızlatan bu özlemi neden duyarım bilmem.

Sabahın henüz karanlık saatlerinde yorgun gölgelelerimiz, avluya açılan büyük demir kapının önüne boşalınca, şoförler otobüsleriyle yalnız kalırdı. Önünde kuyruk olup kart bastığımız sağdaki binanın girişi, şimdi modern bir sinemanın gişesi olmuş.

Kafeler, sanat galerileri, lüks butikler arasında, fabrikadan bilerek bırakılmış izler dil çıkarıyor. Tavandan sarkan bir vinç çengeli, bir parça çıplak tuğla duvar, havalandırma boruları. Yaşamımızın en doğal parçası fabrika, şimdi seyirlik olmuş.

“Müze olduk” diyor Hacer, yaşlarını gizlemeye çalıştığı gözleri kıpkırmızı.

“Neden yukarıdaki kafeteryada oturmadınız kızlar?”

Öpüşüyoruz. Sanki soyunma odasında, dolapların önünde sabah selamlaşmasındayız, sanki aradaki onbeş yıl yok olmuş. Meryem’in oturmasına fırsat bırakmadan kolundan çekip, avluya bakan cam duvara yanaştırıyorum.

“Çünkü sürpriz burada. Bak bakalım dışarıdaki fiskiye bir yerden tanıyacak mısınız?”

“Aaa, kız bu Türkan ablaların çalıştığı bölümdeki soğutucu değil mi? Sanki kolları ve gözleri olan matrak

bir aletti. Uzaylıya benzetip gülerdik hep. Şimdi fiskiye olmuş ha!”

“Kahvelerin yanına konyak da alalım.”

Bu katta raylar sökülmemiş, takip edilirse bara varılıyor. Eskiden ürünlerin taşındığı vagonları da kullanmışlar. Birinin içine rengârenk meyva suları konmuş, bir diğerinde sandviçler var.

Hacer’in, ufacak kadehi tutan yara bere içindeki elleri irileşmiş gibi geliyor bana. Parmak uçlarında derileri soyulmuş. Hastahane temizliğinde kullanılan dezenfekteli suların marifeti.

“Gördünüz mü” diyor, “fabrika sayesinde düzenli görüşmeye başladık.”

Çok olmuyor. Bir hafta sonu eve sabaha karşı gelen oğlumu azarlarken, “kötü bir yerde değildim anacım, sizin eski fabrikanın diskosundaydım” deyince hemen kızları aradım. Biz de sıkça burada buluşmaya başladık.

“Ayy, yine üstüme döktüm. Ellerim tutmuyor valla, eldivene de alışamıyorum işte...”

“Peçete getireyim.”

Koyu yeşil boyası yer yer dökülmüş eski iş tezgâhını camla kaplamışlar. Peçeteler ortaya, makineden kalan boşluğa yerleştirilmiş bir sepetin içinde. Tezgâhın bir köşesinden “R” harfi ters kazanmış “TÜRKAN” yazısı gülümsüyor.

Yazıyı okşamak için sol elim cama değişiyor usulcacık. Gözleniyor muyum? İsrarlı bakışlar elimi delip geçiyor. Az ilerideki kasanın önünde sıraya giren kadın, hâlâ dönüp dönüp bana mı bakıyor? Evet. Kısacık bir bakış da benden. Hayır. Islak yağmurluğuna yapışmış seyrek, siyah saçlarıyla bu kadını tanımıyorum.

Ama gözleri? Akmış rimellerin arasından, kömürcü penceresinden dikizler gibi ve hiç kırpmadan üzerime yapıştırdığı bu gözler... Hem ürkek ve acınası, hem dokunsan saldıracak bu yaralı hayvan bakışları bana birini hatırlatıyor. Peçeteyi kapıp uzaklaşıyorum. Yok canım, o değildir. O olmasın. Ne olur, olmasın. O değilse birer konyak daha içeriz.

Bizim bölümde beş kadındık. Meryem, Hacer, Türkan Abla, Atanasya ve ben. Ustabaşımız, Portekizli Paula.

Sonra o geldi.

Türkan Abla'yı bizim yanımızdan alıp alt kata, kızgın metal parçalarının üzerine kristallerin yapıştırıldığı, cehennem sıcaklığına bir yere yerleştirdiler.

Makinesine o oturdu.

Paula'nın ricası üzerine ilgilenip işi öğrettiysek de ona bir türlü ısınamadık. Tamam; Türkan Abla'nın gözleri iyice bozulmuş, mikroskobun altında bağladığımız transistörlerden yeterince bağlayamaz olmuştu ama aramızda idare ediliyordu. Yirmişerlik kutulardan bir iki tane önüne bırakınca günlük üretimi zorunlu olan bin ikiyüz sayısına o da ulaşıyordu. Fazla üretene teşvik primi verilirdi. Meryem ve Atanasya için, paraya ihtiyaçları olduğunda biraz fazla üretmek sorun değildi. Ama bunu hiç bir zaman sürekli hale getirmediler. Benim elim oldum olası ağırdır. Sayıyı aşmak için çok zorlanmam gerekeceğini bildiğimden denememiştim bile. Hacer, aşırı bağımlı olduğu sigaralarını en geç saat başı tütürmeye gidiyor, mola odasında, kahve otomatlarının başında çok vakit kaybediyordu. Yani işimiz akorttu, ancak aramızda akortçu yoktu.

O gelene kadar.

"Ne ayıp" diyordu Hacer, "topallığı ile alay etmeyin bari, elinde mi garibin?" Sorunumuz, bir bacağının hafif kısa oluşu değildi tabii. İri, bomboş ve karşısındaki ni oyup, daha ötede bir yerlere asılı kalan boz bakışlarını; hep kısacık tuttuğu, yağdan vıcık vıcık seyrek saçlarını da dedikodu konusu etmediğimiz gün yoktu.

"Daha sık banyo yapabilir ama" diyordu Meryem, "teri de ağır kokuyor."

"Evlerinde banyo var mı bakalım" Hacer'in cevabı hazır.

"Ayy, sen ne dersin de, sevinecek bir tarafı yok bu kadının."

Variyola.

O zamanlar mutlaka bizim kadar gençti, hiç farketmedik. Anlatmaz, gülmez, şakalaşmazdı. İşliğinin altından sarkan giysileri hep gri tonları, siyah, bazen

lacivert. Paydosta, soyunma odasındaki dolabından kurşunu renkli, eski ve ağır mantosunu çıkarır, bir zırh gibi hemen üzerine geçirirdi. Başına da yün bereyi çeker çekmez, yallah. Aynaya filan bakmak yok. Kısa ve sık adımlarla hepimizin önünden çabuk çabuk yürür giderdi. Ne vedalaşma, ne selam ne sabah. Atanasya ara sıra iş olsun diye arkasından bağırdı.

"Çüüüzzz" Variyola...

Kısa bir "çuz", gülmemize yeterdi. "Ü" sesini veremezdi. Hacer hiç usanmadan anadili İslav grubundan olan insanların çoğunlukla bu harfi tanımadıklarını izah ederdi ya, anlayan kim.

İşe ne zaman geldiğini de göremezdik, biz içeri girdiğimizde onu çalışırken bulurduk. Mutlaka bir otobüs önce geliyor ve kartını en az onbeş dakika önce basıyordu. Çıkışta bazı günler kocası olduğunu düşündüğümüz, ağzından -düştü düşecek- bir sigara sarkan, asık suratlı, şişman bir adamı beklerdi. Adam onu kamyonetine alıp götürürdü.

Variyola'nın günde bin ikiyüz transistor bağlamaya başlaması bir hafta bile sürmedi. Okuma yazması olmadığı için daha ilk günden itibaren isteği üzerine mallarını sayıp, ellerimle listeye geçirmesem buna inanmazdım. Sonra sayıyı devamlı yükseltti. İkinci ayın sonunda bin dört yüz transistor bağlıyordu.

Kısım şefi Klinger'in uyanması uzun sürmedi. Variyola, üç ay sonra ürettiği sayıyı bin altı yüz altmışta sabitleştirince bize de günlük asgari sayıyı bin üçyüze çıkarmamızı önerdiler. Tabii biz ısrarla bin ikiyüzde kaldık. Ustabaşımızı ezmeye başladılar. Paula üç günde bir yukarıya çağırılıp azarlanıyor, bizi daha iyi kontrol etmesi ve randımanımızı arttırması isteniyordu.

"Şu kadınla bir konuşsak" diyordu Hacer.

İyi de ne zaman konuşacaktık? Kadın çalışırken başını kaldırmaz. Ne öğle yemeği ne kahve molası, Paula'nın, "Mallarını teslim et Variyola, vagonları kapatıyorum!" ikazına kadar çalışırdı. Bir kaç defa yanına oturup konuşmayı denedim. Söylediklerime, gözlerini mikroskobun camlarından ayırmadan "hıı, evet, haa" gibi baştan savma cevaplar verdi. Durum değişmedi.

Hacer'in, "Almanca anlamıyor herhalde" tesbiti beni yatıştırılmaya yetmedi. Kızgındım.

Bir gün, ürettiği malların üzerine kalemimi boydan boya sürüp, yüzlercesini bozdum. Özenle lehimlediği altın iplikler kopmuş, kristaller yerinden oynamıştı. Kalite kontrollerinden de sorumlu olan Paula'nın eline nihayet iyi bir koz geçmişti. Hemen ihtarı bastı: "Malzeme pahalı, temiz çalış, az mal çıkar. Yukarıya iletirsem parandan kesilir bak!"

Olaydan sonra Variyola, iki gün ağlayarak çalıştı. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Derdini bir türlü bastırıyor, arada belli belirsiz bir sesle, Hacer'in Makedonya ağıtları olduğunu iddia ettiği iniltiler mırıldanıyordu. Bu haline kahroluyordum. Tuvalete giderken mallarına göz kulak olmamı istiyor, Meryem'den şüpheleniyordu. Aramızda o kadar yalnızdı ki, benden bile medet umacak duruma gelmişti. Vukuatımı kimseye ifşa edemedim, berbat bir pişmanlık ve vicdan azabı içinde günlerce kıvrandım. Kendime, bir daha asla böyle sinsî düşmanlıklar yapmama sözü verdim.

Sözümü tutamadım.

Variyola, bir kaç hafta sonra artık kendisine ilişilmediğine emin olunca tekrar coştı. Onun günlük transistor sayısını bin yediyüzlere çıkardığı, bizim üzerimizdeki baskıların artıp maaşlarımızın kademeli olarak düşürülmeye başlandığı ve sabahları uyandıgımda eşime sıkça Variyola'yı rüyamda nasıl boğazladığımı anlattığım günlerden birinde, Atanasya ile bir plan yaptık. Onunla nihayet anladığı dilden konuşacaktık.

Otobüse bindiği durağı öğrenmemiz zor olmadı. Sabah karanlığı dikildik yoluna. İkimiz de erkek giysileri içindeyiz. Atanasya önde, ben daha bir gerilerde. Atanasya uzun boyu, geniş omuzlarıyla daha bir inandırıcı; ben kısacık boyum ve elli kiloluk bedenimle kendimi bir erkek karikatürü gibi hissediyorum. Fazla

yaklaşıp, rizikoya girmeyi de düşünmüyoruz zaten. Uzaktan uzağa korkutup, taşa sardığımız tehdit mektubunu önüne atacağız. Sonra kaçacağız. Plan bu.

Ama işin gidişatını Variola belirledi. Hiç beklemedi, sesini kalınlaştırarak, "Hey sen, dur bakalım orda!" diye bağırarak Atanasya'nın üzerine yürüdü. Bir yandan, elindeki -annemin pazar çantasına benzer- eski ve büyük çantasıyla kızcağıza rastgele vuruyor, bir yandan da Sırpça küfürleri sıralıyordu. Atanasya, elinden zor kaçıp kurtuldu. Ben zaten "tanıyacak" korkusuyla ortaya bile çıkamadım. "Ürettiğin malların sayısını düşürmezsen fena olacak!" gibi tehditler yazıp orasına burasına kuru kafalar ve kemikler çizdiğimiz mektubu önüne atmaya vaktimiz bile olmadı.

Hiç hesaba katmadığımız bu cesareti planımızı bozmuştu. Bana kalsa bu bozgunu kimseye anlatmazdım. Atanasya dayanamadı, ertesi gün Hacer'e ve Meryem'e anlattı. Meryem gülmekten kırılırken olup bitenler Hacer'in hiç hoşuna gitmemişti. Bir iki derin nefes çekti sigarasından, gitti bir kahve daha aldı kendine. Şekersiz, sütsüz içti. İncecik esmer yüzü daha bir kararmış, kaşlarının arasındaki çizgiler iyice derinleşmişti.

"Görüyorsunuz ya arkadaşlar, işçi sınıfıyla baş edilemez. Variyola'nın kaybedecek bir şeyi mi var? Korkmamış işte, yürümüş üstünüze. Cesaretine ve çalışkanlığına bir gün toplumsal bilinç de elbet eklenecektir."

"Amin! Neler saçmalıyorsun allah aşkına, sen kimden tarafsın şimdi?"

Meryem'i sakinleştirmek kolay değildi. "Kızım senden işçi temsilcisi filan değil, ancak Paulus Kilisesi'ne papaz olur." Bana dönüp ekledi: "Kız, seçmeyelim bunu bir daha temsilci diye."

"Neden kavga ediyoruz biz şimdi?" Atanasya endişeli.

“İster seçin, ister seçmeyin” dedi Hacer. “Lütfen ya! mantıklı olun biraz. Ürün sayısını yükseltmemizi isteyen, maaşlarımızı kıran kim? Varyola ile uğraşmak bu işi çözmez. Onu dışlamayalım, birlikte hareket etmenin yollarını arayalım.”

Hacer'in nutukları içimi bayılıyordu, uzatmasın diye sustum. Somut bir şey yok. Varyola'yı aleyhimize çalışmaktan nasıl vazgeçireceğiz? Beş yıldır yediği içtiği ayrı gitmeyen arkadaşlardık, şimdi bu uğursuzun yüzünden birbirimize de girdik.

Klinger, “günde bin dört yüz transistordan aşağısı olmaz”, diyormuş. İşçi temsilcileri “işyerinde barış en önemlisi” diyerek bin üçyüzde anlaşmaktan yanaymış. Ne olacak bu işin sonu?

Paula bir gün, “uzlaşmaya varılana kadar maaşlarınızın kesilmemesine karar verildi” dedi. İyi. Ancak işveren yakında dışardan “tarafsız uzmanlar” getirecek, iki ay boyunca ellerinde kronometrelerle başımıza dikip çalışmamızı ölçtürecekmiş. Kim, kaç dakikada, kaç transistor üretebiliyor? Varyola istisna mı yoksa ortalama üretkenlikte bir işçi mi? Yemek, kahve ve tuvalet molaları da yeniden hesaplanacak. Açıkçası hepimizin canına okunacak.

Varyola'nın hâlâ aldıracağı yok. Biz toplantılarda tartışmalardayız, onun işiğa bakmaktan kupkuru olmuş, kızarmış gözleri hâlâ sımsıkı mikroskobun camlarında. Düğünü yaklaşmış kızların, kapı önlerinde harıl harıl çeyizlik dantel işlemeleri gibi: Üç zincir, iki dolgu, dört zincir, bir dolgu... Hadi baştan: Üç zincir, iki dolgu, dört zincir... “Bugün beş tane havlu kenarı bitirdim.” Bütün dünya şimdi bu dantele sığmış. Sığar mı? Sığmış. Düğün olacak!

“Zehra'nın çeyizlerini git bir gör. Ne kadar becerikli kız maşallah. Sen evlenirken çeyiz diye romanlarını mı götüreceksin?”

“Beni ikide bir şu aptal kızla kıyaslamaktan vazgeç anne!”

Bir kristale, bir sol bacağa; lehimle, kopart. Bir kristale, bir sağ bacağa; lehimle, kopart. Sol elinle attır. İşte yenisi geldi. Bir kristale, bir sol bacağa...

Çabuk çabuk... daha çabuk... daha çabuk... çok çabuk...

Kaç kuruş daha fazla alacaksın be kadın! Kendini de, bizi de böyle yıpratmaya değer mi? Ben çeyizsiz ve düğünsüz evlenmeyi başardım da buralara seninle uğraşmak için mi geldim?

Nefretim öfke oldu, bir yumruk gibi boğazıma oturdu. Topladım önünden transistor kutularını. Sesim kuzu postundaki kurt gibi yumuşak.

“Çok birikmişler, istersen yazayım.”

“Teşekkür ederim.” Gözleri camlarda.

Bir çizik Hacer'e, bir Atanasya'ya, bir Meryem'e, bir de bana. Bana da mı? Evet, bana da. Herkese birer

çizik daha... bir daha... bir daha... Bütün kutuları vagona yükledim.

Hacer sayılara her göz atışında, saf saf söyleniyor. “Sabredin arkadaşlar, boyun eğmeyin hemen. Bana da yazıyorsunuz mallarınızdan bak, istemiyorum.” Diğerleri işin farkında, susuyorlar. Konu hiç açılmıyor. İkinci günden itibaren vicdanım yine ziyaretimde. Kendime yazamıyorum, diğerlerine yazmaya devam...

Ayın otuzu, Paula maaş bordrolarını dağıtıyor. Varyola elinde bordrosu bana doğru yaklaştığında, okumamı istemesin diye arkamı dönüp Meryem'le konuşmaya başlıyorum. Bir şey söylemiyor. Karşı bölümdeki kadınların yanına gidiyor. Döndüğünde yüzü kireç gibi.

Düşüp bayılmasa bari. Bayılmıyor, kararlı adımlarla direk bana doğru yürüyor.

“Tuvalete kadar gidiyorum” diyorum.

“Tamam” diyor Hacer.

Gidiş o gidiş oldu. İki hafta işe gelmeyince çıkış mektubunu ve kağıtlarımı eve gönderdiler. Hacer'le barışmamız uzun sürdü. Fabrikanın Polonya'ya taşınmasından sonraydı, Meryem'in düğününde biraraya geldik. Atanasya Yunanistan'a dönmüş, Türkan ablamız erken emekli olmuştu. Üçümüz birbirimizi bir daha kaybetmedik.

Kahve fincanını kaldırırken, Meryem'in omuzları üzerinden ıslak, siyah saçlı kadını yeniden görüyorum. Yağmurluğu kolunda asılı, masamıza doğru yaklaşıırken belli belirsiz sekiyor. Bir bacağı hafif kısa galiba.

Bunca yıldan sonra olacak iş mi bu şimdi Varyola? Şart mıydı yani burada olman?

Çantamı nereye bırakmıştım?

“Kızlar! Tuvalete kadar gidiyorum.” ■

DENİZİN GETİRDİKLERİYLE SANAT

Hem dünyada, hem ülkemizde son dönemde oldukça popüler olan bir sanat dalı var. Denizlerin kıyılara vurduğu ve dalgaların etkisiyle işlenmiş gibi görünen ağaç gövdeleri ve dallarıyla başta dekorasyon amaçlı olmak üzere pek çok ürün yapılıyor. Denizin getirdiği bu ağaç parçalarıyla, doğal görünümlü avizelerden tutun da çerçevelere, askılara kadar pek çok eser ortaya çıkartılıyor.

Denizin getirdiği büyük ağaç gövdelerinin en çok avize yapımında kullanıldığını görüyoruz. İnsan elinden çıkmışçasına pürüzsüz ve estetik görünümüne sahip bu tür ağaç gövdeleri, ayrıca sehpa, masa, askı vs. amaçlı eşyalarda da ana malzeme olarak kullanılıyor.

Tahtanın yalıtkan özelliği, onu elektrikli aydınlatmalarda kullanımı için elverişli kılıyor. Yanda yine aydınlatma amaçlı, ancak elektrik yerine mumların kullanıldığı bir şamdan görülüyor.

Birbirine yakın uzunluktaki kısa ve kalın dal parçalarıyla oluşturulmuş bir ayna çerçevesi. Denizden çıkan ağaç dallarıyla sadece ayna çerçevesi değil, pek çok amaca hizmet eden çerçeveler oluşturulabilir. Örneğin bir tablo ya da fotoğraf ile kullanılacak pek çok çerçeve çeşidi üretilebilir.

Denizden gelen kütüklerin kullanıldığı bir diğer alan da masa veya sehpa. Bazen tek bir parça, sehpa oluşturmak için yeterliyken, bazen dalların birleştirilmesiyle oluşturulması gerekebilir. Doğru malzemenin seçimi, hazırlanan eşyanın kalıcılığı bakımından büyük önem taşıyor. Gerekli olduğu durumlarda vernik kullanılarak kütüğün ömrünün uzatılması mümkün.

Japonya'da elektronik işçisi kadınların tarihine yolculuk

TRANSİSTÖR KIZLARI

Elektronik sektörünün gelişiminde devrim sayılacak bir icat olan ve 1950'li yılların başlarında üretimi başlayan yarı iletken devre elemanları transistörler, cihazların elektrik sinyallerinin gücünü ayarlamakta kullanılır. Bu icat sayesinde radyolar daha küçük hale gelmiş ve ucuzlamış, hesap makinesi, bilgisayar gibi cihazların gelişiminin yolu açılmıştır. Günümüzde teknoloji kullanılarak yapılan bu üretim, geçmişte küçük ve hassas elleri olan genç kadınlar tarafından yapılıyordu. Japonya'da transistör endüstrisinde çalışan ve "Transistör Kızları" olarak anılan genç kadın işçiler, günümüz teknolojisinin gelişiminde önemli rol oynayan bir döneme damga vurmuştur.

Selgin Zirhli Kaplan

Kadın işçiler, sanayi üretimine dahil oldukları dönemden beri vasıfsız olarak nitelendirilen işlerde çalışmış, hatta bu nedenle uzun bir süre sendikalaşmaları mümkün olmamıştır. ABD'de 1886 yılında kurulan ve 20. yüzyılın yarısına kadar ülkenin en güçlü sendikası olan AFL'nin kadın sendikalarını uzun bir süre bünyesine kabul etmediği bilinen bir gerçek.

Bununla birlikte, bazı sektörlerde üretimin incelik ve dikkat gerektirmesi nedeniyle sadece kadınların çalıştırıldığı, kadınlara ait vasıfların, yani ince yapılı ve küçük ellere sahip olmanın önem kazandığı durumlara da sıkça rastlanmıştır.

Tarihte bu vasıfla çalışmaya en iyi örneklerden birisi, 1950'li yılların başından itibaren ABD'de başlayan, daha sonra Japonya'ya yayılan transistör endüstrisi olmuştur.

Mikroskoplarla görülebilen ince tellerin takıldığı transistör devrelerinin üretildiği fabrikalarda çalışan "transistör kızları"nın öyküsü, pek çok esere konu olmuştur.

1947 yılında Bell Laboratuvarları tarafından geliştirilen ve 1948 yılında basına tanıtılan transistör, 50'li yıllardan sonra üretilmeye başlandı. 60'lı yıllarda Japonya'da da üretimine başlanan transistörlerin ancak mikroskoplarla görülebilen incelikteki tellerinin devrelere takılması vasıf gerektiren bir işti. Bu işi yapmak için

ince, hassas, dikkatli ellere ihtiyaç vardı ve bunun için en uygun çalışan profilini genç kadınlar oluştuyordu.

Japonya'da yarı iletken endüstrisi öne çıkmaya başlayınca Japon kadınlarının maharetli ve dikkatli el işçiliği de önem kazanmaya başlamıştır. Bir dönem üretim o kadar hızlanmıştır ki, 1959 yılın-

da Japonya 86.5 milyon transistör üreterek ABD'nin rakamlarını geçmiş ve o sene transistör üretiminde birinci olmuştur.

Sektörün bu başarısındaki en büyük payın "transistör kızları"na ait olduğunu sektörün ileri gelenlerinin anlatımlarından öğreniyoruz. Toshiba'nın sadece Tamagawa'daki üretim tesisinde 3000 montaj işçisi kadının çalıştığı ve çoğunun ortaokulu bitirir bitirmez işe alınan 15 yaşındaki genç kızlardan oluştuğu yine aynı kaynaklarda dile getiriliyor.

Üretim tesisinin yöneticilerinden Nishijima Teruyuki, genç kızların sadece dört ya da beş yıl çalıştıklarını, üretimin kesintisiz sürdürülebilmesi için genç kadın işgücü peşinde Hokkaido'dan Okinawa'ya tüm ülkeyi dolaştıklarını belirtiyor.

Bir başka işe alım öyküsü, Tot-suko firmasında Kasım 1956'ya uzanıyor. Totsuko'nun ürettiği transistör radyolarına olan ani talep artışı nedeniyle üretime yetişemeyen firmanın, ihtiyacı olan işgücünü bulabilmek için tarım kesimine yöneldiği belirtiliyor. Aradıkları ortaokul mezunu genç kızların çoğunluğu tekstil fabrikalarıyla sözleşmelerini çoktan imzaladığı için tek umutları tarım alanında çalışan sözleşmesiz işçilerdir. O sene Hokkaido'da kötü geçen hasat mevsimi, fabrikanın tam da aradığı fırsatı sağlar.

Liseye başlamadan önce okulları ve aileleri için para biriktirmek isteyen genç kızlara Totsuko'nun teklifi oldukça cazip gelir. Üste-

lik firma, henüz tanınmayan bir fabrikada çalışmayı çekici kılmak için "kadın fabrika eli"ne sahip "transistör kızları" aradıklarını beyan eder.

Bu sektörün bu kadar kısa sürede öne çıkmasının bir sebebi kadın işgücünün oldukça ucuz oluşudur. 1960 yılında tekstil fabrikasında çalışan bir kadın işçi saatte 39,7 Yen kazanırken elektronik fabrikasındaki bir kadın için bu ücret 42.2 Yen'dir. Bu ücretler erkeklerin aldığı ücretin üçte biriydi. Aynı dönemde ABD'de transistör sektöründe çalışan bir kadın işçi, Japonya'daki hemcinsinin 15 katı ücret alıyordu.

1960 yılında Sony'nin Tokyo'daki bir fabrikasında transistörlü radyo parçaları birleştiren kadın işçileri tanıtan bir reklamda, günde iki kez gerilme egzersizlerinin yaptırılarak kadın işçilerin verimliliğinin artırıldığından, bu sayede, mikroskoptan bakarak radyolara iğne benzeri parçaları yerleştirirken daha dikkatli olduklarından söz ediliyor.

1950'de 300 işçiyle üretime başlayan, günümüzde yüz binin üzerinde işçi çalıştıran Sony'nin ilk dönemlerinde kadın işçilerin, adet günlerinde izin kullanmalarına gerek olup olmadığının tespiti için sağlık birimine gönderildiği, ancak hekimin onayı olursa ayda bir gün özel izin alabildiklerini

yine benzer kaynaklardan öğreniyoruz.

Günümüzde elektronik endüstrisi, özellikle Asya'da kadınların yoğun olarak çalıştığı sektörlerden biri. Sadece Vietnam'da, bu sektörde çalışanların yüzde 80'i kadınlardan oluşuyor. Tayland'da bu sektörde çalışan 500 bin işçinin yarısından fazlası kadın ve bu kadın işçilerin yüzde doksanının yaşı 18-31 arasında.

Brezilya kaynaklı bir raporda, elektronik sektöründe daha çok kadınların tercih edildiği, bunun sebebinin ise kadınların haklarını daha az aramaları olduğu belirtiliyor.

Bu sektörde çalışan kadınlar toksik maddelerle temastan, sürekli aynı pozisyonda çalışmaktan, zararlı kimyasallardan kaynaklı sağlık sorunlarıyla karşı karşıya.

ABD'de elektronik sektöründe yapılan bir araştırma, 90'lı yıllarda kadın işçilerin düşük oranlarında ve kusurlu doğumların sayısında artış olduğuna işaret ediyor.

Tüm bu sağlık sorunlarına ve risklere, üretilen ürünlerin yüksek fiyatlarıyla ters orantılı olan düşük ücretlere ek olarak, elektronik endüstrisinde güvencesiz ve sendikasızsız çalışma hâlâ çok yaygındır. ■

BİR FİLM
BİR ÖYKÜ

Hukuk hayatını toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları mücadelesine adayan Ruth Bader'in öyküsü

EŞİTLİK SAVAŞÇISI

1950 yılında henüz 17 yaşındayken, dört erkeğe karşılık bir kız öğrencinin kabul edildiği Cornell Üniversitesi Hukuk Bölümü'ne giren Ruth Bader'in hukuk sisteminin kadınları dışlayan tutumuna karşı mücadelesi de başlar. Meslek hayatı boyunca toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları için mücadele eden Ruth Bader'in karşılaştığı engellerle savaşımını ele alan film "Eşitlik Savaşçısı" 2018 yapımı.

1933 yılında ABD'nin New York eyaleti Brooklyn kentinde dünyaya gelen Ruth Bader'in ailesi Ukrayna göçmenidir. Bir hazır giyim fabrikasında işçi olarak çalışan annesi Celia Bader, ona her zaman eğitimin ve bağımsızlığın ne kadar önemli olduğunu söyler.

Lisedeyken annesi kanserle mücadele ederken onun bu sözlerini hiç aklından çıkarmaz. Mezuniyetinden bir gün önce annesini kaybeder.

17 yaşında Cornell Üniversitesi hukuk bölümüne giren Ruth Bader, birçok aileyle aynı beklentiye sahip olan ailesinin isteğini yerine getirerek evleneceği kişiyi arar. 18'inde Martin Ginsburg'la evlenir. Eşi, döneminin pek çok erkeğinden farklı ola-

rak eşitliğe inanan ve eşinin kendisiyle aynı haklara sahip olduğunu düşünen bir erkektir. Ruth'u hayatının her alanında destekler. Ruth, kocası için ileride "Hayatım boyunca karşılaştığım ve bir beynim olduğunu önemseyen tek erkek" açıklamasını yapacaktır.

1954 yılında anne olan Ruth, 1957 yılında kocası Martin'le birlikte Harvard Hukuk Bölümü'ne girer. Buradaki 500 öğrenci arasında yer alan sadece 9 kadından biridir. Aynı zamanda yürümeye yeni başlayan küçük kızıyla da ilgilenmek zorundadır. 1959 yılında mezun olurlar.

Martin New York'tan iş teklifi aldığı anda, Ruth kızı Jane'i de alıp kocasıyla birlikte New York'a gider. Hukuk fakültesinden mezun olmanın iş

bulması için yeterli olmayacağını kısa sürede anlar. Hiçbir hukuk firması ona iş vermez. Ruth, son çare bir bölge mahkemesi yargıcı için katiplik yapar, daha sonra ders vermeye başlar.

Bu arada aldığı davalarda toplumsal cinsiyet eşitliğini savunur. Davalarından birisi örneğin, doğum yapacak olan öğretmenlerin doğumdan sonra sınıflarına geri dönme haklarını elinden alan ve istifa etmelerini gerektiren bir New Jersey yönetmeliğidir.

1963 yılında Rutgers Üniversitesi'nde hukuk eğitimi vermeye başlayan Ruth, ikinci hamileliğini, bahar döneminde bir beden büyük giysiler giyerek ve dersler başlamadan önce sonbaharın başında doğum yaparak atlatır. 1965 yılındaki ikinci anneliğinden sonra, 1969'da Rutgers'da göreve başlar. Buradaki görevi sırasında erkek meslektaşlarından daha düşük ücret aldığını fark eden Ruth, okuldaki diğer kadınlarla birlikte eşit ücreti savunan bir komiteye katılır. Sonunda komitenin desteği işe yarar ve maaşlarında artış yapılır.

1971'de fakülteye bir kadın almanın zamanının geldiğine karar veren Harvard, kadınlar ve hukuk üzerine bir ders verme işi teklif eder. Bir yıl içerisinde tam zamanlı bir iş teklif edilmeyince oradan da ayrılır.

1972'de Columbia Hukuk Okulu, onu ilk kadrolu kadın öğretim üyesi olarak işe alır. Ginsburg, burada cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili konulara odaklanır. Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği'nde Kadın Hakları Projesi'nin kurucu ortağı ve projenin baş davacısı olarak, Yüksek Mahkeme'de kadınlar için daha fazla haklar sağlayan bir dizi başarılı cinsiyet eşitliği davası savunur.

Kadın Hakları Projesi'nin stratejisi sadece dava kazanmayı değil, aynı zamanda yasaları değiştirmeyi, avukatları eğitmeyi ve halkı cinsiyet eşitliği konularında eğitmeyi de içeriyordu.

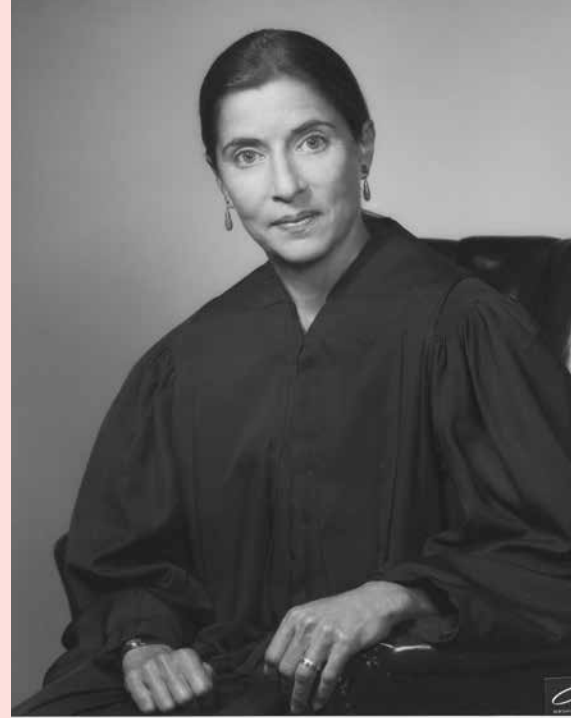
Ruth Bader, cinsiyet ayrımcılığına ilişkin davalar hakkında çok sayıda makale kaleme alır. Hukuk öğrencilerini cinsiyet ayrımcılığı vakaları konusunda yazmaya teşvik eder.

Ruth Bader, 1980 yılında ABD Temyiz Mahkemesine atanır. Yüksek Mahkeme önünde beş önemli dava kazanır. Bu davalardan birisi, eşini kaybeden erkeklerin de sosyal güvenlik yardımı alabileceğini savunmakta ve çalışmanın öncelikli olarak erkeklerin ayrıcalığı olmadığı fikrine dayanmaktadır.

Bu tür yardımlar o zamana kadar "annelik yardımı" olarak adlandırılırken, davanın kazanılmasından sonra yasaların kadınların çalışmasını tanımlama şekli değişir.

Temyiz mahkemesindeki görevinden tam 13 yıl sonra Ruth Bader Ginsburg, 1993 yılında Yüksek Mahkeme yargıcı olarak atanır. 16 yıl yüksek mahkemede hizmet verdikten sonra 2009 yılında emekli olur. Bundan bir yıl sonra, 2010 yılında, metastatik kanseri olan eşi Martin'i kaybeder.

Ruth Bader, eşini kaybettikten on yıl sonra, 18 Eylül 2020 tarihin-

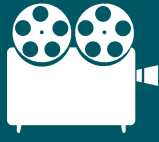

de, 87 yaşındayken, uzun süredir çekmekte olduğu kanser hastalığına yenik düşerek hayata veda eder. [S.Z.K.]

EŞİTLİK SAVAŞÇISI

Kanada'nın Old Montreal kentinde çekilen ve yönetmenliğini Mimi Leder'in yaptığı, senaryosunu Daniel Stiepleman'ın yazdığı Eşitlik Savaşçısı filmi Aralık 2018'de vizyona girdi. Filmde, güzel, genç ve başarılı avukat Ruth Bader Ginsburg'u Felicity Jones, eşi Martin'i Armie Hammer canlandırmış. Erkeklerin sayıca fazla olduğu bir okulda okuyup mezun olan Ruth, okuldan tanıdığı Marty ile evlenir. Hayatın her alanında hak eşitsizliği ile karşılaşan Ruth kadınların ikinci sınıf muamelesi görmesine karşı bir hukuk mücadelesine girişir. Anayasa Mahkemesi'nin yanlış uyguladığı ve yüzyıllardır devam eden cinsiyet ayrımcılığını tersine çevirmeye ve kararı bozduurmaya çalışır.

KADIN
SİNEMASI

Radyumlu saat işçisi kadınların öyküsü

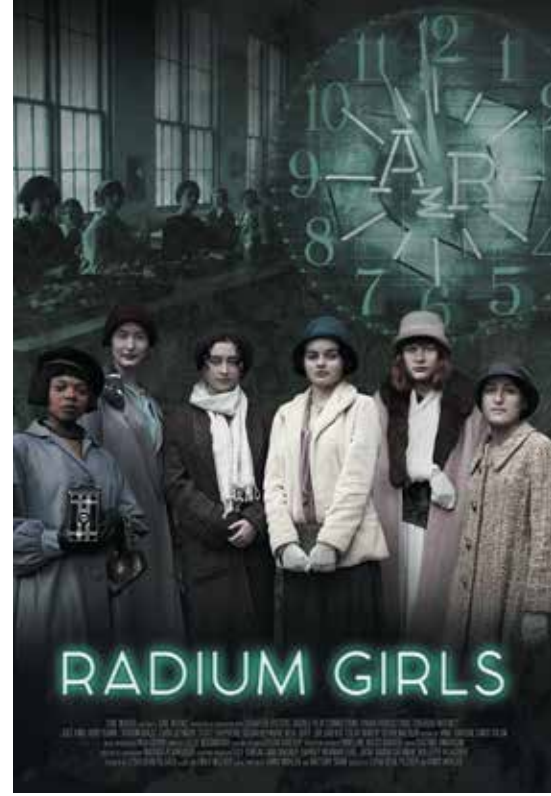
RADYUM KIZLARI

2018 yapımı olan ancak gösterime girmesi 2020'yi bulan Radium Kızları, uzun süre sadece ABD'de izlenebildi. İnternete düşmesiyle birlikte yaz aylarından itibaren ülkemizde de seyredilebilen Radium Kızları, 1920'li yıllarda radyumun keşfinden sonra ABD'de radyumlu saat üreten bu fabrikalarda çalışan, çoğu genç yaşta kadın işçilerin radyoaktiviteden dolayı arka arkaya ölmeleriyle başlayan olayları ve hayatta kalanların yürüttüğü hukuk mücadelesini ele alıyor. Filmi internet üzerinden Türkçe altyazılı olarak izleyebilirsiniz.

Yönetmen: Ginny Mohler, Lydia Dean Pilcher

Oyuncular: Abby Quinn, Cara Seymour, Joey King, Scott Shepherd

Yapım: 2018 **Orijinal Adı:** Radium Girls

Eşit işe eşit ücret mücadelesine gerçek bir olaydan uyarlanan film

KADININ FENDİ

İngiltere'de Ford araba fabrikasında koltuk kılıfı dikiminde çalışan kadın işçilerin 1968 yılında cinsiyet ayrımcılığına karşı ve eşit ücret için gerçekleştirdikleri direnişi konu alan filmde, 187 dikiş makinesi operatörü kadının cinsiyetçi kalıplarla mücadelesine tanık oluyoruz. Türkçe'ye "Kadının Fendi" ismiyle kazandırılan, orijinal adı "Made in Dagenham" olan ve İngiltere'nin Dagenham kentinde geçen filmde, kadın işçiler aynı işi yaptıkları erkeklerden daha düşük ücret aldıklarını fark ettiklerinde başlattıkları mücadeleyi ele alıyor.

Yönetmen: Nigel Cole

Senarist: William Ivory

Oyuncular: Sally Hawkins, Bob Hoskins, Rosamund Pike

Yapım Yılı: 2010 **Orijinal Adı:** Made in Dagenham

Radyumu bulan Marie Curie'nin yaşıamı

JULIE ve JULIA

1948 yılında diplomat eşıyle Paris'e yerleşen ve boş günlerini değerlendirmek için gittiği ünlü yemek okulu Le Cordon Bleu sayesinde yepyeni bir kariyere adım atan hayat dolu Julia'nın ve 2002 yılında bir çağrı merkezinde, günde yüzlerce telefonla konuşan ve Julia Child'in yemek tarifleriyle hayatına yön vermeye çalışan Julie Powell'in yollarının kesişmesi öyküsünü izleyeceksiniz. 2009 yapımı film, Meryl Streep ve Amy Adams'ın oyunculuklarıyla büyük ilgi görmüş, Altın Küre Ödülleri'nde Meryl Streep'e komedi-müzikal dalında en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandırmıştı.

Yönetmen: Nora Ephron

Oyuncular: Meryl Streep, Amy Adams, Stanley Tucci, Chris Messina **Yapım Yılı:** 2009 **Orijinal Adı:** Julie & Julia

Radyumun mucidi Marie Curie'nin yaşıamı

RADYOAKTİF

1903 yılında yüzyılın en büyük bilimsel buluşlarından birini yapan ve Nobel ödülü alan Marie Curie'nin evliliği, anneliği ve bilimle içiçe olan yaşamını konu alan Radyoaktif filmi 2020 yapımı bir film. 1867 yılında dünyaya gelen Marie Skłodowska Curie, kocası Pierre Curie'yle başladığı bilimsel çalışmaları, kocasının ölümünden sonra da bırakmamış, II. Dünya Savaşı arifesinde kanserden hayatını kaybedinceye kadar sürdürmüştür. Filmde, bir kadın bilimci olmanın zorluklarının yanısıra hayatına sahip çıkmaya çalışan Marie'yi de görüyoruz.

Yönetmen: Marjane Satrapi

Senarist Jack Thorne, Lauren Redniss

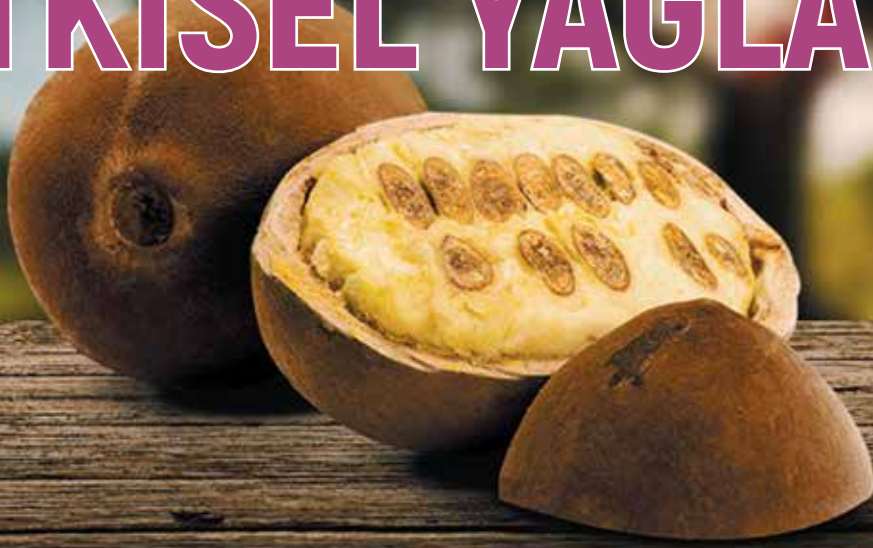
Oyuncular: Rosamund Pike, Sam Riley, Aneurin Barnard

Yapım Yılı: 2020 **Orijinal Adı:** Radioactive

DOĞADAN GELEN MUCİZE:

BİTKİSEL YAĞLAR-2

Dergimizin 61. sayısında, hem ülkemizde hem dünyanın pek çok yerinde yetişen bitkilerden elde edilen yağlara yer vermiştik. Bu sayımızda bitkisel yağları araştırmaya devam ediyoruz. Bunlardan bazıları yeni tanıdığımız yağlar. Her zamanki uyarımızı tekrar ederek, iyice araştırmadan ve bir uzmana danışmadan kullanmamanızı öneririz.

CUPUAÇU YAĞI: Amazon ormanlarında yetişen ve besin değeri yüksek cupuaçu meyvesinin tohumlarından elde edilir. Cupuassu olarak da adlandırılan ve Brezilya'nın milli meyvesi olan cupuaçu, kakao bitkisiyle akraba. Kahverengi bir kabuktan ve beyaz etli kısımdan oluşur. Tohumları, yemeklik yağ ve cilt bakımında kullanılan yağın elde edilmesi amacıyla ezilir.

Cupuaçu yağı, cildin doğal nem bariyerini geri kazanmasına yardımcı olur. Düşük ısıda erime özelliğinden dolayı cilde uygulanır uygulanmaz emilir. İçeriğiyle cildi nemlendirir, esnekliğini artırır, ince çizgi ve kırışıklık gibi etkileri azaltır. Yüksek antioksidan içeriği, cildi ultraviyole (UV) ışınlarına ve çevresel kirlere karşı korur. Saç bakımında da kullanılan cupuaçu yağı, saçları nemlendirir ve dökülmesini

engeller. Besinlerle birlikte kullanıldığında, cupuaçu yağı antioksidan açısından zengin olduğu için kalp rahatsızlığı ve diyabet sorunu yaşayanlar için faydalıdır. Ayrıca hazım sorunlarını da giderir, kan şekerinin kontrolüne yardımcı olur. ■

cildin nemli kalmasını sağlar, iltihaplanma ve kızarıklığa neden olan cilt rahatsızlıklarını önler. Ayrıca oleik asit ve linoleik asit bakımından da zengindir. Bu iki yağ asidi omega 6 ve omega 9 bakımından zengindir. Hibiscus yağı aynı zamanda E Vitamini kaynağıdır. ■

HİBİSKUS YAĞI: Çiçeği ülkemizde de yaygın olarak kullanılan hibiscus bitkisinin tohumlarından elde edilen hibiscus yağının pek çok faydası bulunuyor. Kolay emilebilir özelliğine sahip bu yağ, antiseptiktir, sıkılaştırıcı ve yumuşatıcıdır. Sakinleştirici etkisi bulunur, tonik olarak kullanılabilir. Düzenli kullanılırsa,

JOJOBA YAĞI: Anavatani Arizona, California ve Kuzey Meksika olan Simmondsia Chinensis bitkisinin yüzde elli yağdan oluşan tohumlarından elde edilen jojoba yağı geçmişten beri yara ve tahrişleri iyileştirmede kullanılmıştır. Jojoba bitkisinin geniş alanlarda yetiştirilip yağ elde edilmesi 1970'lerden sonra yaygınlaşmıştır.

Rafine edilmemiş haldeyken berrak altın rengi ve şeffaf bir görünüme sahiptir, fındık kokusuna benzer bir kokusu vardır. Rafine edildikten sonra ise renk-

siz ve kokusuz bir yağ halini alır. İçeriğinde bulunan az miktarda ki trigliserit, uzun bir raf ömrüne sahip olmasını sağlar. Jojoba yağının en önemli özelliklerinden birisi de gözenekleri tıkamamasıdır. Ayrıca içeriğindeki yüksek miktardaki doğal A ve E vitaminleri ve faydalı yağ asitleri cilt için bakım ve destek sağlar. ■

KUKUI YAĞI

KUKUI YAĞI: Hawaii'de yüzyıllardır cilt bakımında kullanılan kukui yağı, meyvesinin soğuk preslenmesiyle elde edilir. İçerisinde Omega 3, Omega 6 yağ asitleri ve A, F, E vitaminleri bulunur. Kukui yağı hem sağlık alanında, hem de cilt bakımında büyük faydaları olan bir bitkisel yağdır. Ayrıca saç maskesi olarak da kullanılır. Bu yağda bulunan linolenik yağ asitleri saçı besler, cildi nemlendirir, saç ve cildin görünümünü iyileştirir. Egzamanın önlenmesinde faydası bulunan kukui yağı ayrıca ciltteki kaşıntıların giderilmesinde de etkilidir. Kukui yağı aynı zamanda sedef hastalığı ve rosacea (gül hastalığı) semptomlarına karşı da etkilidir. ■

MARULA YAĞI: Antioksidanlar ve Omega 6 ve 9 bakımından zengin marula yağı cildi beslemeye yardımcı olur. Marula meyvesinin çekirdeğinden elde edilen bu yağ, cilt tarafından hızla emilerek cildin esnekliğini artırır, çizgileri azaltır. Afrikada yaklaşık on bin yıllık geçmişi bulunan bu bitki hem cilt bakımında hem saç bakımında kullanılır. Ayrıca masaj yağı olarak ve deri işlemede de kullanıldığı biliniyor.

Açık sarı ve berrak bir yağ olan marula yağı, C ve E vitaminleri, antioksidanlar, mineraller ve yağ asitleri içerir. Yağ asitleri kolesterol seviyesini düşürmede büyük rol oynar. Marula yağında bulunan başlıca mineraller demir, magnezyum, çinko, fosfor ve bakırdır. Marula yağı, portakalda bulunan C vitamini değerinin dört katı C vitamini ve pek çok yağda-

MARULA YAĞI

ki antioksidandan yüzde 60 daha fazla antioksidan içerir. İçeriğindeki Omega 9'lar ve diğer yağ asitleri kolajen oluşumunu ve cilt yenilenmesini destekler, yaşlanma etkilerini azaltır. Antioksidanlar güneş hasarını ve alerjileri önler, zararlı UV ışınlarına karşı ekstra koruma sağlar. Marula yağı ayrıca tırnakları güçlendirir, akneyle mücadelede etkilidir. ■

MONOI YAĞI: Tahiti gardenyalarının taç yapraklarının hindistan cevizi yağında bekletilmesiyle elde edilen tropikal bir yağdır. Hindistan cevizi yağıyla gardenya çiçeklerinde bulunan yüksek orandaki E vitamini ve metil salisilat bileşimi sayesinde cilt ve saç için çok etkili bir toniktir. Nemlendirme amacıyla saç derisine sürüldüğünde cilt kuruluğunu ve kepeği önler. Kepekle mücadele için bir iki hafta düzenli olarak kullanılması yeterlidir. Saça düzenli olarak uygulandığında kırılmaları azaltıcı etkiye sahiptir. Haftada bir kez saç derisine uygulandığında, dökülmeleri önler, saçların sağlıklı uzamasını sağlar. İçeriğindeki metil salisilatın tahrişe karşı etkisi cildi enfeksiyondan koruyabilir. ■

XİMENİA YAĞI: Namibya'dan Zimbabve'ye Güney Afrika'nın alçak rakımlı ormanlık alanlarında ve çimenli savanlarında bulunan küçük bir ağaç veya çalı olan Ximenia bitkisinin tohumlarından elde edilir. Yabani Erik, Ekşi Erik veya Maymun Eriği olarak da bilinen Ximenia meyveleri, eriklere benzeyen turuncu ete sahiptir ve tart, badem benzeri bir tada sahiptir. Meyvesinin rengi koyu kırmızı-kahverengiden parlak turuncuya kadar değişir. Geleneksel o-

XİMENİA YAĞI

arak cildi nemlendirmek, yumuşatmak ve canlandırmakta, saçları şekillendirmekte kullanılır. Dış etkenlerin neden olduğu cilt hasarlarına iyi gelir. Anti-mikrobiyal özellikleriyle akneye meyilli cildi sakinleştirmede ve cilt lekeleriyle yara izlerini gidermede kullanılır. Yüksek Oleik asit içeriği bakımından yaşlanma karşıtı yüz kremleri ve serumlarında kullanılır. Ximenia yağı ayrıca anti-enflamatuvar özellikleri ile bilinir.

Ayrıca saçlar için bakım amaçlı kullanıldığında saç derisinin sağlıklı kalmasına yardımcı olabilir. Yumuşatıcı ve nemlendirici etkisi bakımından, kuru saç derisi ve kepek tedavisinde aranan bir üründür. ■

KENEVİR YAĞI: Kenevir bitkisinin tohumlarının yüksek ısıya maruz kalmadan sıkılmasıyla elde edilen bu yağ, gıdaların hazırlanmasında ve pişirilmesinde kullanılabilir. Sağlık için zararlı olan doymuş yağları az miktarda içerir ve besin değeri yüksektir.

Kenevir yağı kötü kolesterolü düşürür, iyi kolesterolü yükseltir. Kalp sağlığını olumsuz yönde etkileyen rahatsızlıkları yok eder ve kan basıncını düşürür. Omega-3 ve omega-6 kaynağı olması bakımından kalp ve damar sağlığı için faydalıdır.

Kenevir yağı saçı nemlendirerek parlaklık verir. İçeriğindeki linoleik asit sayesinde yaşlanmayı geciktirir ve erken yaşlanma belirtilerinin önüne geçer. İçerdiği omega-6 yağ asidi olan gama linoleik asit cilt sağlığı için önemlidir. Kenevir yağı sivilceli ciltleri nemlendirir, saç ve tırnakları besler ve egzamalı cilde iyi gelir. Dermatite bağlı cilt kuruluğu ve kaşıntısında düzenli uygulama sonucu fayda sağlar. ■

KENEVİR YAĞI

Evet mutfakta birileri var!

Evde yapabileceğiniz, kolay malzemeli tarifler

Türkiye ve dünyadan popüler tarifler

Hem Türkiye'de hem dünyada, popülerliğini hiçbir zaman yitirmeyen pek çok yemek tarifi bulunuyor. Bu sayı için derlediğimiz tariflerin ortak özelliği, evde de yapılabilecek kolaylıkta olması ve malzemelerin rahatlıkla bulunabilmesidir. Şimdiden afiyet olsun.

Gazpaçyo

İspanya mutfağından, yaz sıcaklığında serinlik getiren ve herhangi bir pişirme işlemi gerektirmeyen gazpaçyo, soğuk çorba olarak da bilinir.

MALZEMELER

4 fesleğen yaprağı, 1 dilim ekmek, 1 adet kuru soğan, 1 adet acı biber, 1 adet çarliston biber, 1 adet salatalık, 2 diş sarımsak, 1 çay kaşığı tuz, 1 yemek kaşığı zeytinyağı, 1 çay kaşığı karabiber, 2 adet kırmızı kapya biberi, 15 adet çeri domates, 1 yemek kaşığı limon suyu, 1 çay kaşığı şeker.

Fransa Mutfağı

Çeri domatesleri kolaylıkla soyabilmek için bıçak ucuyla çizikler attıktan sonra 30 sn kaynar suda bekletin. Sudan çıkartın, kabuklarını ve çekirdeklerini çıkartın. Blendırdan geçererek püre haline getirin. Daha sonra tüm biber ve salatalıkları yıkayın, temizleyin ve doğrayın. Salatalık ve acı biberlerin bir kısmını ayırın. Sarmısağı soyun, sebzelerin geri kalanıyla birlikte zeytinyağı ve limonla birlikte blendırdan geçirin. Kıvamı arttırmak için ekmeği de ekleyip blendırdan geçirebilirsiniz. Tuz, karabiber ve biraz şekerle çorbayı tatlandırın. Gazpaçyoyu soğutun ve servis yapmadan hemen önce doğranmış salatalık, acı biber ve fesleğen yaprağı ile süsleyin.

Tavuklu Mantarlı Jülyen

Fransa Mutfağı

Malzemeler: 2 yemek kaşığı tereyağı, 1 adet orta boy soğan, 1/2 kg mantar, 1/2 kg tavuk göğsü, 1 su bardağı rendelenmiş kaşar peyniri (isteğe göre mozzarella veya çedar peyniri de kullanabilirsiniz), karabiber, tuz
Sosu için: 2 yemek kaşığı tereyağı, 2 yemek kaşığı un, 1 paket krema, karabiber, tuz

Geniş bir tavada ince kıyılmış soğanları bir kaç dakika tereyağında soteleyin. Daha sonra kabuklarını soyun ince dilimlediğiniz mantarları ekleyin, yaklaşık 5 dakika soteleyin, mantarlar hafif kahverengileşip suyunu çekince haşlayıp küp küp doğradığınız tavuk etlerini ekleyin. Karabiber ve tuz ekleyip pişirmeye devam edin. Piştikten sonra karışımı fırın kabına boşaltın. Sosu hazırlamak için derin bir tavada unu tereyağında yaklaşık 1 dakika kavurun, kremayı ekleyip topaklanmaması için çırpıcıyla karıştırarak iki üç dakika pişirin. Kremalı karışım kıvamlı bir hale gelince, fırın kabındaki mantarlı tavuklu karışımın üzerine dökerek iyice karıştırın. Üzerini kaşar peyniriyle kaplayıp 220 derecede önceden ısıtılmış frında 15 dakika pişirin. Kaşarlar altın rengini alınca fırından çıkartın, afiyet olsun.

Hatay'ın Tepsi Kebabı

Türkiye Mutfağı

Malzemeler: 1 kg karışık dana ve kuzu kıyması, 2 adet soğan, 2 diş sarımsak, 2 adet yeşil biber, 1 tatlı kaşığı biber salçası, 1 yemek kaşığı domates salçası, 4 yemek kaşığı tereyağı, yarım demet maydanoz, 1 su bardağı su, yarımşar çay kaşığı tuz, karabiber, kimyon ve pul biber.

Soğanları, biberleri, sarımsakları ve maydanozu mutfak robotunda çekin, tuz ve baharatları ekleyin. Derin bir kapta kıymayı ve soğanlı karışımı iyice yoğurun, dinlenmeye bırakın. Fırın tepsisini yağladıktan sonra kıymalı karışımı ellerinizle bastırarak eşit şekilde yayın. Bıçak yardımıyla karışımı eşit parçalara ayırın. Tereyağını eriterek üzerine dökün, fırça yardımıyla her yerine yayın. Biber ve domates salçasını bir bardak suyla iyice sulandırın, kıymanın üzerine dökün. 190 derecede önceden ısıtılmış fırında pişirmeye bırakın. Bir süre sonra ayıklanıp dilimlenmiş biber ve domatesleri de ekleyip yaklaşık 40 dakika daha pişirin. Afiyet olsun.

Piroşki

Rusya Mutfağı

Malzemeler: Hamuru için: 300 gr tuzsuz tereyağı, yarım su bardağı toz şeker, 1 tatlı kaşığı tuz, 500 gram krema, 7 su bardağı un, 1 paket kabartma tozu İç harcı için: 1 yemek kaşığı zeytinyağı, yarım kg dana kıyma, kuru soğan, 3 diş sarmısak, karabiber, tuz, 1 bu bardağı ince kıyılmış maydonoz, 5 adet haşlanmış yumurta. Üzerine sürmek için: 2 yumurtayı 2 yemek kaşığı su ile çırpınız.

Hamurun yapılışı: Büyük bir kapta, tereyağı, şeker ve tuzu çırpın. Kremayı ekleyip karıştırın. Unu ekleyerek hamur kıvamına gelinceye kadar yoğurun. Üzerini streç filmle kapatıp buzdolabında 1 saat dinlendirin.

İç harcın yapılışı: Geniş bir tavada zeytinyağını kızdırın, kıymayı ekleyip iyice pişinceye kadar karıştırın. Pişmiş kıymayı başka bir kaba aktarın, yağını tavada bırakın. Tavada kalan yağda sarmısak ve soğanları kahverengileşinceye kadar pişirin. Daha sonra tekrar kıymaları ekleyin. İsteğe göre karabiber ve tuz ekleyin. Soğuduktan sonra küçük küçük doğradığınız haşlanmış yumurtaları ekleyin.

Fırını önceden 180 derecede ısıtın. Hamuru yaklaşık 3 mm kalınlıkta açın. Yaklaşık 9 cm çapında daireler kesin. Bu ölçüde bir kaseyi kullanarak yuvarlak hamurlar elde edebilirsiniz. Ayırdığınız yuvarlak hamurlara birer yemek kaşığı kıymalı karışımdan koyun. Hamuru kapatın ve yağlı kağıt serili tepsiye dizin. Üzerine yumurta sürün ve biraz tuz serpin. Altın rengi alıncaya kadar (yaklaşık 12 dakika) pişirin.

Brezilya'dan "Acarajé"

Brezilya Mutfağı

Börülceden yapılan bir tür börek olan Acarajé (Akaraje), esasında Batı Afrika kökenli bir yemektir. Nijerya ve Gana'da da yapılan bu yemeğin gerçek adı Acara'dır (Akara). Brezilyalı kadınların "Benim Akaram Var" anlamına gelen Akara-je kelimesini tercih etmeleriyle yemeğin adı bu şekilde kullanılmaya devam edilmiştir.

Malzemeler: 400 gr haşlanmış börülce, 1 adet iri doğranmış orta boy soğan, 2 diş sarımsak, 2 yemek kaşığı un, 1 adet acı biber, tuz, karabiber, kızartmak için zeytinyağı.

Haşlanmış börülceleri, iri doğranmış soğanları, 2 diş sarımsağı ve saplarıyla çekirdekleri ayıklanmış acı biberi pürüzsüz bir kıvam alıncaya kadar mutfak robotunda püre haline getirin. Gerekirse bir iki yemek kaşığı su ekleyin. Karışımı büyük bir kaseye aktarın. Şekil tutacak kadar kıvam alıncaya kadar un ekleyin. Tahta kaşıkla iyice karıştırın. Hamuru 15 parçaya ayırın. Avucunuzun içinde oval olarak şekillendirin. Derin bir tavada zeytinyağını kızdırın. Şekillendirdiğiniz hamur toplarını her tarafı eşit şekilde pişinceye kadar kızartın. Kızaran parçaları kağıt havlu serili bir kaba aktarın. İliyinca arasını açıp istediğiniz karışım veya ezmeyle servis edin. Afiyet olsun.

Ege'den Sütli Balık

Türkiye, Ege Mutfağı

Malzemeler: 1 su bardağı un, 1 su bardağı süt, 1 adet levrek fileto, 5 yemek kaşığı tereyağı, 1 su bardağı rendelenmiş kaşar peyniri, 1 adet domates, 1 adet biber

Fileto edilmiş ve derisi alınmış balık parçalarını 15 dakika kadar suda haşlayın. Haşlama işlemi bittikten sonra soğuk suyun içinde bekletin. Dilerseni balığı tüm olarak haşlayıp daha sonra da ayıklayıp derisini alabilirsiniz. 1 su bardağı un, 3 yemek kaşığı un ve sütle hazırladığınız beşamel sosun yarısını fırın kabına, tercihen güveç kabına yayın. Üzerine haşladığınız balık filatolarını ilave edin. Kalan beşamel sos ile balık filatolarının üzeri kapatın. Üzerine rendelenmiş kaşar peynirini serpin. Dilimlediğimiz domates ve biberleri ilave edin. 5 veya 6 dakika pişirmek üzere fırına verin. Kaşar peyniri kızarmaya başlayınca sütü balığımız servise hazır. Afiyet olsun.

Okuma Köşesi'nin bu sayıdaki okuyan kadın tablosu:
Okuyan Kadın - 1938
Giola Gandini
İtalya (1906 - 1941)

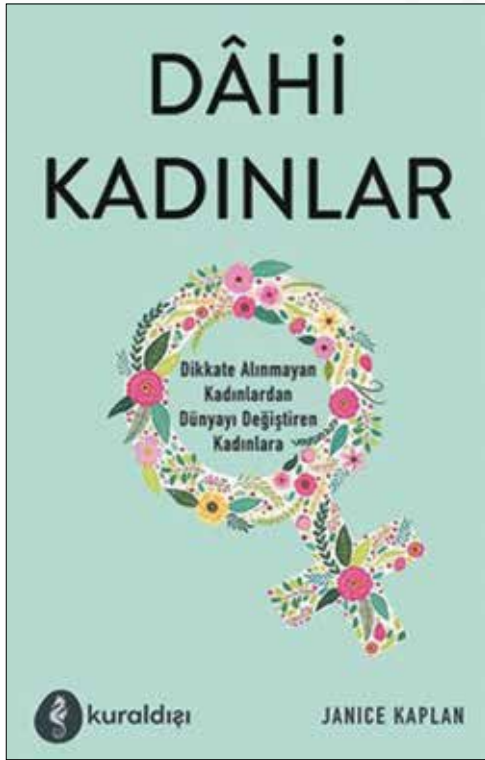
Dikkate alınmayan kadınlardan dünyayı değiştiren kadınlara

DÂHİ KADINLAR

Dâhiler dünyayı sarsan yenilikler yapan ve vizyonlar geliştiren kişilerdir. Muhtemelen, Leonardo da Vinci, Galileo, Michelangelo, Albert Einstein veya Isaac Newton'u tanıyorsunuz. Peki, Emmy Noether, Émiliedu Châtelet, Clara Peeters ya da Ada Lovelace'i tanıyor musunuz? Tüm bu isimler önlerindeki engellere rağmen olağanüstü özgün fikirler geliştirdi ve dünyaya yeni bir bakış açısı getirdi. Amedeus Mozart'ı bilirsiniz ama ondan daha yetenekli olduğu söylenen ablası Anna Maria Mozart'ın nasıl kaybolup gittiğini de biliyor musunuz? Ya da Albert Einstein'ın ilk karısı Mileva Marić'in onun çalışmalarına katkısını ve Nobel Ödülü gelirini eski kocasının kendisine verdiğini duydunuz mu?

Bir kadın dâhi adını vermesi istendiğinde neredeyse herkesin aklına gelen tek isim Marie Curie oluyor. Cinsiyet konusunda daha bilinçli olduğumuzu varsaydığımız bugün nasıl hâlâ böylesi bir eşitsizlik ve adaletsizlik sürüyor? Bu kitap için onlarca matematikçi, fizikçi, sanatçı, yazar, filozof ve Nobel Ödülü sahibiyle görüşen, röportaj yapan Janice Kaplan, kadın ve erkeği ayıran asıl konunun yetenek, başarı, doğuştan gelen zekâ ya da sıkı çalışma olmadığını söylüyor. Kadın ve erkeği asıl ayıran şey, kuralları koyanın kim olduğu? Şimdiye kadar erkekler bu gücü elinde tuttu. Neyin iyi ve değerli olduğuna onlar karar verdi; erkeklerin önyargıları herkes için geçerli ve kabul edilen etik kurallar haline geldi.

Kadın dâhiler hakkında şaşırtıcı keşifler yapan Kaplan bu etkileyici ve eğlenceli kitapta kadınlar ve deha hakkında fikrinizi değiştirirken kendi yolunu bulmak ve tutkuyla ilerlemek isteyen herkese ilham verecektir. (Tanıtım Bülteninden)

DAHİ KADINLAR

Dikkate Alınmayan Kadınlardan
Dünyayı Değiştiren Kadınlara

Yazan: Janice Kaplan

Çeviri: Selin Toparlık

Basım Yılı: 2021

Kuraldışı Yayınevi

Janice Kaplan kimdir?

Amerikalı romancı, dergi editörü ve televizyon yapımcısı Janice Kaplan, 32 milyon tirajlı Pazar eki Parade dergisinin genel yayın yönetmenliğini yaptı. On beş kitabın yazarı ve minnettarlıkla ilgili bir podcast sunar.

Türkiye'nin ilk kadın uzun yol şoförü Leyla Ağaçkoparan'ın hikâyesi...

GERİ VİTES HAYATLAR

Leyla Ağaçkoparan, "64 model" bir kadın. Türkiye'nin ilk kadın ağır vasıta şoförü. Yirmi yıllık meslek hayatında ambulandan otobüse, TIR'dan tankere, çekiciden çöp kamyonuna kadar akla gelebilecek her tür motorlu aracı kullanmış. Mazot kokusu, yağlı-karalı üstü, tamirhaneler ve arabalar artık onun vazgeçilmezi olmuş. Otomotiv sektöründe o, erkeklere rağmen, mesleğini yapabilmek için gözünü karartmış, önündeki çalılırları temizlemiş ve yolları açıp o yollara düşmüş. Sınırlarını evinin duvarlarının dışına taşıyan, hatta sınır tanımayan, sınırları zorlayan bir kadın.

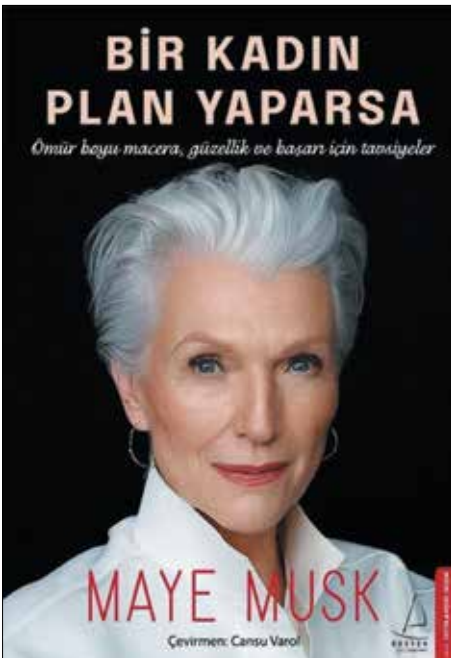
"Yolların kraliçesi" olarak tanınan Leyla Ağaçkoparan, anılarında; bir kadın olarak bu mesleği yapmanın zorluklarından bahsederken, başından geçen birbirinden ilginç olayları anlatıyor. Geri Vites Hayatlar, bir kadının "erkekler"e ait olduğu sanılan bir dünyada; şehiriçi, şehirlerarası ve uluslararası olmak üzere, her türlü zorlu yol koşulunda kendisini bir kadın olarak var etme ve kabullendirme mücadelesinin öyküsü. (Tanıtım yazısından)

GERİ VİTES HAYATLAR
Yazan: **Leyla Ağaçkoparan**
İlk Baskı: **Ağustos 2007**
İletişim Yayınevi

Maye Musk'un başarıya giden öyküsü...

BİR KADIN PLAN YAPARSA

Hayatta tüm olan biteni kontrol edemezsiniz, ama hayalini kurduğunuz yaşama her yaşta sahip olabilirsiniz. Tek yapmanız gereken şey, iyi bir plan... Maye Musk çarpıcı ve sıkı örülmüş bir aile ve arkadaş çevresine sahip, şık, büyüleyici, uluslararası bir süper model...

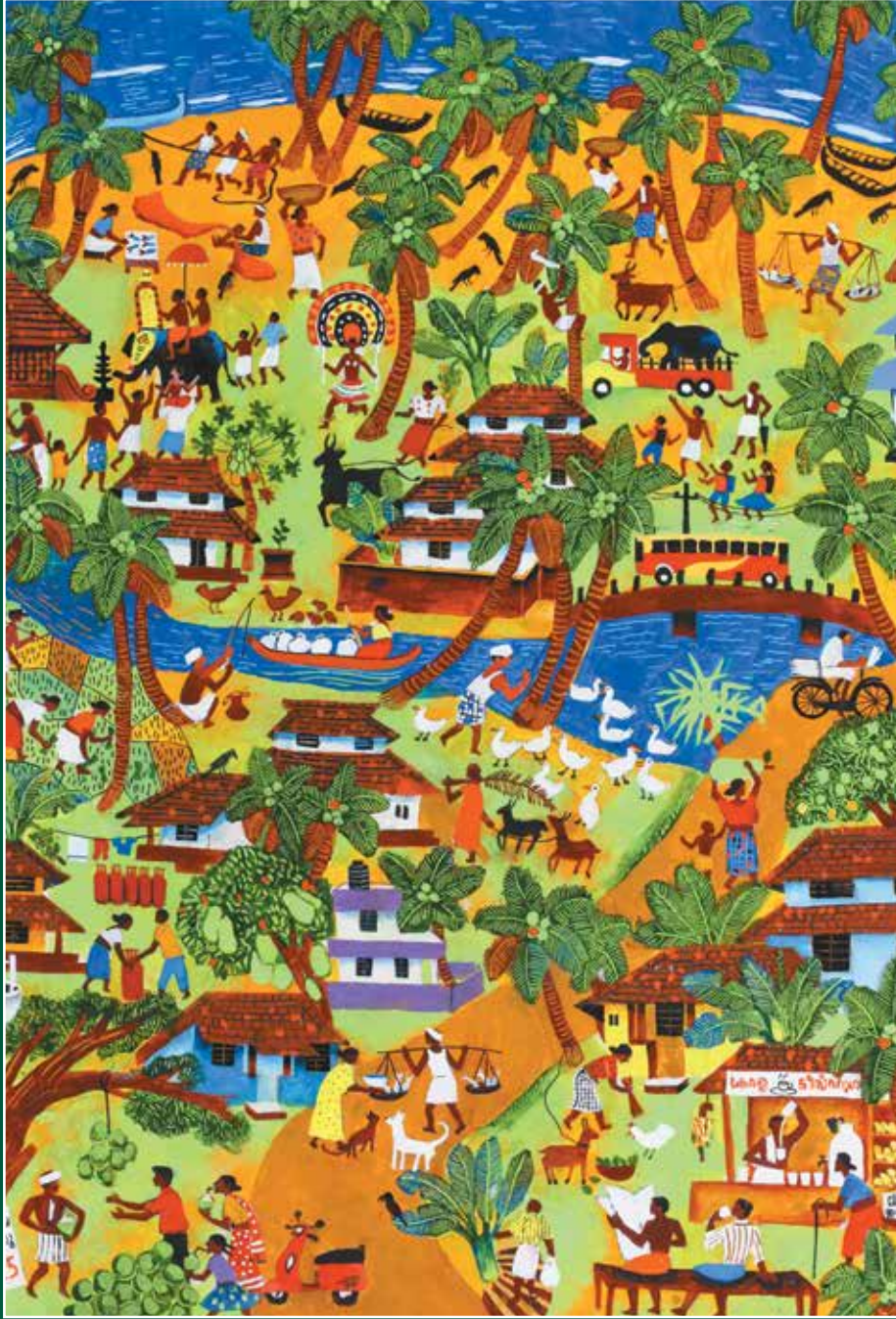
Ve 71 yaşında. Ama hayat onun için her zaman kolay ve ışıltılı değildi. 31 yaşındaki bekâr anne, üç çocuğunu yoksulluk içinde geçindirmeye çalışırken, büyük beden mankeni olarak kilo sorunlarıyla başa çıktı, modellik endüstrisindeki yaş ayrımcılığının üstesinden geldi ve yaşamı boyunca saygın bir diyetisyenlik kariyeri sürdürdü. Bütün zorlukları boyun eğmez ruhuyla ve "Her şey mümkün!" tutumuyla aşarak küresel bir başarı öyküsü yarattı.

Bu kitap hayatınızın belirli dönemlerinde yaptığınız seçimlerin ilerleyen yıllarda nasıl da şaşırtıcı ve heyecan verici şekillerde size birer mükâfat olarak geri döneceği konusunda zihninizi aydınlatacaktır.

İçtenlikle kaleme alınmış kullanışlı bir rehber sayılabilecek bu kitap, kariyer, sağlık, aile ve hayat hakkında tavsiyelerle dolu... (Tanıtım Bülteninden)

BİR KADIN PLAN YAPARSA
Yazan: **Maye Musk**
İlk Baskı: **2020**
Destek Yayınları

ANNEM VE MAHALLEDEKİ ANNELER

Hindistan'ın Kerala eyaleti Kunduvvara kasabasından Anujath Sindhu Vinaylal, 2018 yılında 9. sınıfta iken "Annem ve Mahalledeki Anneler" isimli bir resim yapar. "Temelde bir annenin bütün gün yaptığı aktivitelerin bir kolajı." dediği resmi kendisine henüz 14 yaşındayken uluslararası bir ödül kazandırır. Sindhu'nun ödül kazandığında annesi hayattadır, fakat ödül sertifikası ve madalya geldiğinde annesi bir kalp rahatsızlığından vefat ettiğinden oğlunun bu mutlu anına tanık olamaz.